

Ազգ

22 ՄԱՅԻՍ 2015 ՈՒՐՔԱԹ 19(5371)

Բարեկամության համաձայնագիր Դրոմի եւ Սարսելի հետ

Փարիզում գտնվող ԼՂՀ նախագահ Բակո Սահակյանը մայիսի 19-ին ծաղկեղյակ է դրել անմահ Կոմիտասի հուշարձանին՝ ի հիշատակ Հայոց մեծ եղեռնի զոհերի, սեղեկացնում է Ֆրանսիայից անկախ լրագրող Ժան Էսֆրյանը: Հայտնի է, որ մայիսի 18-ին, ԼՂՀ նախագահի գլխավորած դեսպանությունը այցելել է Երկրի հարավարևելյան մասում գտնվող Դրոմի քաղաք, որտեղ ստորագրվել է համագործակցության դաշմանագիր այդ քաղաքի եւ Արցախի, ինչպես նաեւ Երզնկայի Վալանսի եւ Ստեփանակերտի միջև: Այնտեղ ԼՂՀ նախագահին ընդունել է Դրոմի նահանգի ղեկավար Բարսեղյանը: Կարգադրվել է համադասարան վկայագիր: Մայիսի 20-ին Փարիզի ֆալախաբեր Ֆրանսուա Պոտոնյանը եւ ԼՂՀ նախագահ Բակո Սահակյանը փարիզում Սարսելի եւ Արցախի Մարտիկներ ֆալախների միջև բարեկամության հուշագիր են ստորագրել: Պատվիրակությանը, որի կազմում եղել են ԼՂՀ արտոնահանման Կարեն Սիրգոյանը եւ բարձրաստիճան ալ անձինք, մեծ շնորհ էր ընդունել Ֆրանսիայում: Ընդունելություններին մասնակցել են Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպան Վիգեն Զիթեյանը եւ ԼՂՀ մշակութային գործընկերները: Հ.Ս.

ՀԱՍԱՐԿԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԹԱԿԱՆ ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ

Օրերի Հեծ

Որդուն սղանել են հոր աշխատատեղ

Մոտակա չունեն սենսացիա առաջացնելու, ոչ էլ բուրբակ կամ «դաե» ակամ հին ու նոր վայրագություններին անդրադառնալու, այլ ուզում են ներկայացնել օրերու դաստիարակ մի դեմք, որը անհավասարի է թվում, քանի որ սղանությունը կասարվել է օրերի դաստիարակների՝ ուսիկանների ձեռքով, աշխարհի ամենազարգացած եւ ամենաժողովրդավարական համարվող երկրներից մեկում:

Դեմքը դաստիարակ է Մ. Նահանգներում, Կալիֆոռնիայի Օրեյնջ քաղաքում, նախորդ քաղաք, ամերիկահայ մի երիտասարդի՝ Բառնաբայան Ալեք Ուզունյանի հետ, որ մասնագիտությամբ արվեստաբան էր եւ արվեստի գործեր էր ստեղծում ու վաճառում:

Վերջին 2-3 տարիներին Ալեքի մոտ կրկնվում էին դեմքերի վիճակները: Դեմքի օրը իր իսկ բնակարանից նա զանգում է հորը՝ Բառնաբայանին, եւ հայտնում, որ ուզում է ինքնաստղան լինել: Այլապես հայրը բնակարանաբար ստում է որդու բնակարան՝ ճանապարհին օգնության համար զանգահարելով 911, որը անվանագրության ծառայության քարտեզի համար է: Հասնում է տուն եւ որդուն գտնում բոլորովին մերկ մտած վանձալում: Դեռ չհասցրած որդու հետ խոսել՝ բաղնիքից ներս են մտնում հինգ, այո, հինգ ուսիկան՝ հսկայամարմին ու վախազդեցիկ: Այլապես՝ որդին վանձալից վեր է ցատկում: Իսկույն հետեւում է ուսիկաններից մեկի կրակոցը՝ ուղիղ սրին: Հիվանդանոցի ճանապարհին Ալեքը ավանդում է հոգին հոր ձեռքերի մեջ...

Վերջին քաղաքում միջազգային լրատվամիջոցները հաճախ են անդրադառնում Մ. Նահանգների սարածում ուսիկանության բռնությունների, վայրագությունների, հրազենի անհարկ օգտագործման եւ սղանությունների փաստերին. Ֆեյսբուքում, Բլոգերում, ՍենՏու Մուսի եւ այլ վայրերում դաստիարակ դեմքերի մասին: Եվ թվում էր, որ ուսիկանության վայրագության զոհերը բացառապես սեւամորթներ են: Հիշենք միայն վերջին՝ ՍենՏու Մուսի դաստիարակը, երբ փախչող սեւամորթի վրա ուսիկանը 8 անգամ կրակելուց հետո մոտեցավ գեշին ընկած մահամեծ կամ արդեն մահացած երիտասարդին եւ ձեռնադրեց անցկացրեց նրա անձամարմինը ձեռքերին... Սակայն բացելով համացանցը, Police brutality in USA («Ուսիկանության վայրագությունները ԱՄՆ-ում») վերաբերյալ սակ հանդիմանում բազմաթիվ դեմքերի, որոնց զոհերը կամ տուժողները սեւամորթներ չեն: Ըստ երևույթին միջազգային լրատվամիջոցները բացառապես սեւամորթներին են անդրադառնում մանրամասնորեն, քանի որ մահ դեմքերին որդես օրերի հետեւում են սեւամորթների բողոքի ցույցերն ու անկարգությունները: Մեկ էլ՝ երբ մահ դեմքերը գաղտնի սեսագրված են լինում դաստիարակ ակամասեսների բջջային հեռախոսով, որը դարձել է ուսիկանության գլխավոր թեման՝ դաստիարակներում եւ հասարակական կարծիքի տեսակետից:

Համացանցում բազմաթիվ են վկայությունները սեւամորթիկան ուսիկանության խժողովությունների մասին: Բազմաթիվ են նաեւ դաստիարակները, երբ դասական գործ է հարուցվել ուսիկանության դեմ, որը ստիպված է եղել, ավելի շուտ՝ աղանակագրական ընկերությունները, տուժողների ընտանիքներին վճարել 1-ից մինչեւ 2 միլիոն դոլար վնասուց հասուցում, իսկ հանցավոր ուսիկանները «Երկրորդ կարգի սղանություն» հոդվածով դասադասվել են 1-2 տարվա բանտարկության կամ գրկվել դատարանից:

Այժմ, մեր տեղեկություններով, Ալեք Ուզունյանի գործով դասական գործ է հարուցվել: Պատժանը Մ. Նահանգների ամենահայտնի փաստաբաններից է՝ հայազգի Մարկ Կիրակոսը, որ խոստացել է դատը կորցնելու դատարանում դասական ծախսերի համար ոչինչ չգանձել հարազատներից:

Հուսամք, որ չի կորցնի: Սակայն մինչ այդ կալիֆոռնիականությունը դեմ է հավաքաբար իր խոսքը ասի: Ավելի քան երկու տասնամյակ արդեն Կալիֆոռնիայի ուսիկանության աշխի հայ լինելն արդեն հանցանք է դարձել:

ՎԱԿՈՒՄ ԱՎԵՏԻՔՆԵՐՆԵՐ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱՉԱՏՐՅԱԼ

Երբեմն այնպես է թվում, որ կյանքն անցնում է մեր ժողովրդի 80 տոկոսի կողմից՝ այդպես էլ գոնե մեկ-երկու կեսուն չհողվելով նրան: Ու, գիտե՛ք, այդպիսի զգացողություն կա նաեւ դեռության առումով: Թվում է՝ աշխարհի բարիքները հոսում են մեր դեռության կողմից՝ դաշմանագրեր, փոխափոխակներ հաղորդակցությունը, ներդրումները լցվում են մյուս դեռությունները, մերը՝ վարկ է ու վարկը, վարկ, վարկ, առեւտրի դեռական դասը՝ ամենիս դասը՝ ձեռագրում ավելացնող-հասացող: Այսպիսի դեռության մեջ, որտեղ վարկի են սղանում, որ խնդիր լուծեն, թվում է դաստիարակները դեմ է անդրից գեշինը մեծելին՝ օգտը աղբյուրակերտի արհեստների անհարկի ցուցադրումից կամ թանկարժեք մեքենաներով հանրության աշխատանքով կամ հանրության արհեստները, մեր ճկունքաչափ աշխատանքներին եւ հասնում է անգամ սեփական սիկնանց զգեստի գույնին համարժեք թանկ ծաղիկներով զարդարելու ամենօրյա անիմաստությամբ:

Շատ տարիներ առաջ ազգովին գեշինք այն քաղաքում, որի ներսում դեռական բարձր դաստիարակների մոլոր խումբը ներքին դասի երկայնով մշակական դարձ է բռնված, երբեմն-երբեմն դարձանքի մեջ դարձանքների տեղերը փոխելով, դասը փոփոխության դասումն են երկայնացնելու արդարադատությամբ, որին ուսերը թոթվելով մայում է քաղաքից դուրս մնացած հանրությունը: Եւ միայն: Շրջանի ներսում երբեմն հանգստանում են դարձ, երբեմն հոգում մտնում, երբեմն իրենց երիտասարդ ժառանգներին են ու-

Մեր կյանքի հակադրությունները

ղարկում մեծադարձելու, դարձ վարձությունն ու փորձը անկարելու համարելով: Բայց կարելու՝ քաղաքը երբեք ճեղք չի արձակ, մասնակիցներն իրար ձեռքերից բռնած են մնում անգամ մահ վիճակում: Իսկ հանդիսաբան ժողովուրդը՝ սոված թե ծարավ, հոսանքի, թե գազի թանկով, անդամի ու անմիտ մայում ու մայում է, մայում է ու մայում է:

Մեծ-մեծ ճառերի դասաչ չի եղել այս տարիներին, բայց գործնականում մեր կյանքը չի փոխվում: Ահա, օրինակ, Ազգային ժողովը բարունակում է իր դրոմիան մասնակցությունն ունենալ երկրի արտաքին դասի մեծացման գործում՝ հենց վերջին ֆառոյայում մեծարկմամբ եւ փակարկությամբ վարկերի մոլոր խումբաբանակի ուղեգիր արձակելով հիմնական դարձներին, ինչպես եւ առաջ՝ Կոստայի մարզում ու Սեւան ֆալախում կուսակված աղբի կառավարումն այսուհետ վերակառուցման եւ զարգացման եվրոպական բանկից ստացվելի մի խիստ կլորիկ (3,5 մլն եվրո) եւ «ուսելու» բոլոր ձեռքերի համար հարմար գումարով կիրականացվի Դասից մի ավելի կլորիկ գումար կուսվի Գյուղատնտեսական

զարգացման միջազգային հիմնադրամից «Ենթակառուցվածքների եւ գյուղական ֆինանսավորման աջակցություն» ծրագրով Հայաստանի սահմանի վարկից: Շատ տարիներ անց, երբ գուցե չեն լինի ներկա Ազգային ժողովի ավագ տարիքի դասավորությունները, Հայաստանը կձեռք արձակե ուրիշ քաղաքի վերադարձները դասավորությունների սակ: Բայց դա չի խանգարում, որ ինչպես նախորդ, այնպես էլ այս մոլոր վարկերի առեւտրի մասնաբաժինները փոփոխան խորհրդակցություն անվան սակ, իսկ բուն գումարն անարդյունավետ ծախսով ու «ասկաներով» հալվի-անէանա՝ դուրսը ինչ չեսկելով Հայաստանի մեջ: Բարի ախորձակ հիմնական եւ մասնական դարձներին: Ամեն ինչ այնպես է. ինչպես տարիներ բարունակ, ոչ մի բան չի կարող սասանել մշակական ուսողների ախորձակը, իսկ հանրությունը դարձապես կարող է եւ չուսել: Իզուր էլ խոսում ենք, ինչպես, ի դեմք, նաեւ Աժ բոլոր այն դասավորությունները, որոնք մտածված են այս մոլոր վարկերի փոփոխմամբ եւ Հայաստանի դարձի մոլոր վարկացմամբ: ➔5

Երվանդ Ազատյանի հոբելյանը նվեց հարգանքի ու սիրո մթնոլորտում

Մայիսի 21-ին Հայաստանի Գրողների միության քանդ նվեց ամերիկահայ մեծահամբավ մտավորական-գործիչ, գրականագետ, վերլուծաբան ու խմբագիր Երվանդ Ազատյանի հոբելյանը՝ ծննդյան 80-ամյակը: Գնահատանքի ու սիրո խոսքեր ասացին Գրողների միության նախագահ Եղվարդ Միլիստոյանը, ՀՀ մշակութային նախարարի տեղակալ Ա. Պողոսյանը, Գիտությունների ազգային ակադեմիայի որեգիդենտ Բաղդիկ Մարտիրոսյանը, Մանկա-

վարժական համալսարանի ռեկտոր Ռուբեն Սիրախանյանը, Ժամանակների միության նախագահ Ասողիկ Գեորգյանը, գրականագետներ Դավիթ Գասպարյանը, Պետրոս Դեմիրճյանը եւ Սուրեն Դանիելյանը, բանաստեղծ Արսեն Հարությունյանը, «Ազգ» թերթի խմբագիր Հակոբ Ավետիսյանը: Ընթերցվեց ՀՀ նախագահ Սերժ Սարգսյանի ընդհանրախոսքի ու գնահատանքի գիրը, Թեմեյան մշակութային միության կենտրոնական վարչության անդամներ ղոկս:

Հարություն Արզումանյանի նամակը: Հոբելյանին հանձնվեցին քանդ-քանդեր, հուշանվեր, ինչպես նաեւ Մանկավարժական համալսարանի դասավորություններից: Վերջում Վ. Թեմեյանից երկու ֆերված արտասանեց հոբելյանի կողակիցը՝ նկարչուհի Նուրա Ազատյան-Իվեթյանը, սրի խոսք ասաց Եր. Ազատյանը:

«Ազգ»-ի հաջորդ համարում այս ձեռնարկին կանդադարանա՞նք ավելի հանգամանորեն:

Նոր բանակցություններ Հայաստանի հետ

Մայա Պիտեցկայան առանց գրիմ

Մարշալ Խուրդակովի «Երկու կյանքը»

էջ 2

էջ Բ

էջ 8

ԱՂԱՎՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱԼ

Տաջողակներն ու ձախողակները

Արևելյան գործընկերության հերթական զագաթաժողովը, որ երեկ մեկնարկեց ու այսօր էլ շարունակվում է Եվրոպական խորհրդում նախագահող Լասվիայի մայրաքաղաք Ռիգայում, 2013թ. Վիլնյուսի զագաթաժողովից ու դրան հաջորդած հասկաղես ուկրաինական իրադարձություններից հետո ավելի հավակնոտ օրակարգով ու ակնկալիքներով է փորձելու հասցեագրել այն խնդիրները, որ ԵՄ կողմից ընկալվում են որոշուսակաճ ազդեցություն Արևելյան գործընկերության վրա:

Եվրոպական Միության Արևելյան գործընկերության ծրագիրն ավելի հավակնոտ դառնալու արդեն ոչ թե հիմքեր ունի, այլև դրսևորումները: Նախադաս ոչ այնքան խնդրահարույց ընկալվող սահմանափակումն այժմ ԵՄ կողմից դիտարկվում է որոշուսակաճ արդ, քանի որ արևելյան գործընկերության վրա Ռուսաստանի ազդեցության արդյունքում Եվրոպական ինստիտուտն ուղղության համար դեռ է բարձր վճարել, եթե ընդհանրապես այդ ուղղությամբ հնարավորություն կա նախելու:

Ամեն դեպքում, մինչև զագաթաժողովի հիմնական երկրների բարձրաստիճան ներկայացուցիչների հետ հանդիպումը ԵՄ ընդլայնման եւ եվրոպական հարեւանության ծրագրի հարցերով համաձայնարար 30 հանդես Յանը Պառլամենտ մագազինում հրատարակված հոդվածում հայտարարել էր, որ Եվրոմիությունը ձգտելու է ավելի սերս ու անհասակաճ հարաբերությունների Արևելյան գործընկերության բոլոր վեց երկրների՝ Չայաստանի, Ադրբեջանի, Բելառուսի, Վրաստանի, Մոլդովայի ու Ուկրաինայի հետ, անկախ ԵՄ հետ հարաբերությունների առումով այդ երկրների անհասակաճ հավակնությունների մակարդակից:

Այս համատեղության փաստացի Ռիգայի զագաթաժողովը վերահաստատելու, ամրադրելու է Արևելյան գործընկերության ռազմավարական նշանակությունը: Չայաստանի խոսքերով, զագաթաժողովը վերաբերում է ԵՄ եւ իր վեց գործընկերների հարաբերություններին, եւ ուղղված է որեւէ երրորդ երկրի դեմ: Մինչդեռ դատողությունների ընդհանուր ուղղվածությունը, ինչպես նաեւ մեկնաբանություններն ավելի շուտ սեղիք են տալիս համոզվելու, որ թեւէ սեղի ունեցող ուղղված է ուղղակիորեն Ռուսաստանի դեմ, բայց փորձ է արվում անել հնարավորը՝ հնարավոր նվազագույնի հասցնելու ռուսաստանյան ներգրավվածությունն ու ազդեցությունը նույն արևելյան գործընկեր երկրներում:

Մյուս կողմից, դասելով եվրոպական սարքեր երկրների ղեկավար օղակների հայտարարություններից, բոլորը չէ, որ ցանկանում են ներգրավվել ու առավել եւս աջակցել Արևելյան գործընկերության երկրներին ինչպես խոստումներ, այնպես էլ կոնկրետ ու նոր համաձայնագրեր առաջարկելու մոտեցմանը: Եվ սա էլ եւս մեկ հանգամանք է հաղաճույց այն շեսակետի, որ Չարեւանության ծրագրի ցզանակներում ԵՄ-ը ավելի շատ մտածում է Ռուսաստանին հակադարձելու ձգտմամբ, քան այն մարտահրավերներով, որոնց առաջ կանգնած են գործընկեր երկրները:

Մոտ 6 սարի առաջ Արևելյան գործընկերության նախաձեռնության մեկնարկով Եվրոմիությունը փաստացի ավելի հեռահար առաջարկների էր դասարար՝ առաջարկելու իր հարեւանների ինստիտուտում ԵՄ շուկա, մարդկանց արժույթները, սերս քաղաքական կարող: Այսօր ակնհայտ է, որ հենց այդ ակնկալիքների իրագործելիության մեջ թերահավատ դառնալու դասառաջող գործընկեր երկրներից «առաջանցիկները» հիասթափություն են աղում:

Այս անգամ զագաթաժողովում հավակն էր գնահատելու ԵՄ եւ Արևելյան գործընկերության երկրների հարաբերություններում գրանցված առաջընթացը Վիլնյուսի զագաթաժողովից հետո, ինչպես նաեւ հասկաղեսներու եւ սկսելու հետագա քայլերի առնչությամբ նոր ռազմավարության ուղեւորումը: Այս ամենն ուղեկցվում է Վրաստանի, Ուկրաինայի ու Մոլդովայի հետ Ասոցիացման համաձայնագրերի կնքումից հետո ստեղծված իրավիճակի եւ Չայաստանի, Ադրբեջանի ու Բելառուսի հետ կարող եւրադրման վերաբերյալ զաղափարների փոխանակմամբ:

Արևելյան գործընկերության մեջ 6 երկիր է, որոնցից երեքը՝ Մոլդովան, Ուկրաինան ու Վրաստանը, իրենց արդեն

թյան առկայությունը ոչ միայն կառավարության, այլև ժողովրդի մակարդակով է, քանի որ ԱՄՆ Ազգային ժողովրդավարական ինստիտուտի վերջին հարցումների համաձայն՝ եվրոասլանյան եւ եվրոպական ինստիտուտն ջասագրվ Վրաստանում հարցվածների մոտ 30 տոկոսը հնարավոր է համարում Եվրասիական միությանը միանալու հեռանկարը:

Ռուսաստանի ավելի մեծացող նշանակության քոնին Ուկրաինայի դարագան եւս դառնում է երկմաս: Այն, որ Վիլնյուսի զագաթաժողովի ժամանակ Ուկրաինան հրաժարվեց ստորագրել Ասոցիացման համաձայնագիրը, եւ դա արվեց միայն Մայրաքաղաքից ու բազմաթիվ զուհերից հետո, Ռիգայի զագաթաժողովում նվազեցրել է հնարավորությունները՝ Եվրոպական Միությունից ավելի սահմանափակ համար:

կան ղեկավարության արտով չէ, եւ առանց այն էլ անկարելու զագաթաժողովին ջնասնակցելու միջոցով Ալիե կրսերը վերաբերում է արտահայտում իրեն մնադասողներին:

Ի դեպ, «Ազգն» արդեն ներկայացրել է, որ Չայաստանի ու Ադրբեջանի նախագահների հանդիպում Ռիգայում չէր ծրագրվում, ուստի մեկնաբանությունները, թե Ալիե կրսերը չի ցանկացել հանդիպել Սերժ Սարգսյանի հետ, հիմնազուրկ են:

Նոր բանակցություններ Չայաստանի հետ

Արևելյան գործընկերության արտում Չայաստանն ավելի առանձնանում է: Այսօր շատ ու շատ մեծ է հավանականությունը, թե Չայաստանի հետ նոր համաձայնագրի բանակցությունների մեկնարկի մասին հայտարարություն կարվի, փաս-

Նոր բանակցություններ Չայաստանի հետ
Վիլնյուսի հիասթափությունները եվրոպական կողմից էին, Ռիգայում երջանիկ չեն Վրաստանն ու Ուկրաինան

իսկ ստորագրված ու իրագործման փուլում հայտնված Ասոցիացման համաձայնագրերով կազմում են «Չաջողակների խումբը» այն դեպքում, երբ մեր հարեւան Ադրբեջանի ու ԵՄ կրկնաժողով «հարեւան» Բելառուսի հետ Չայաստանն էլ համարվում է «ձախողվածների» ակումբի անդամ:

Չալի առնելով, որ ակնկալվող 4-ից միայն երկուսի՝ Մոլդովայի ու Վրաստանի հետ Վիլնյուսում Ասոցիացման համաձայնագիր ստորագրելու հանգամանքը Ռիգայի զագաթաժողովում ճեճարումներ է փոխել, Ռիգայում նկատելու են նաեւ Ուկրաինայում ջիրող դաստեղծական վիճակն ու Ղրիմի առնչությամբ շեսակետների սարքերությունը, որոնցից գործընկերներին ի ցույց դրվի ԵՄ դասրասակամությունը խորացնելու հարաբերությունները: Այս համատեղություն է, որ ինչպես Մոլդովան, այնպես էլ Վրաստանն ու Ուկրաինան մեծ ակնկալիքներ ունեն, բայց ամեն ինչ վկայում է այն մասին, որ դրամ դեռեւս կման ջրավարարված:

Եթե Մոլդովայի համար վիզաների սրամարման դյուրացումից ազատական ռեժիմին անցումն իրողությունների արդից է, Վրաստանի այդօրինակ սղատումները դեռեւս ջեն արդարանալու, թեւէ Վրաստանում մեծ հույսեր էին կարողում հենց Ռիգայի զագաթաժողովի հետ:

Եվ քանի որ Վրաստանում ԵՄ հետ Ասոցիացման համաձայնագրի ստորագրումից հետո առանձնակի փոփոխություններ դեռեւս ջեն զգացվում, անցած ժամանակահատվածն էլ բավականին կարճ էր, այդուհանդերձ, հիասթափու-

սաթթի շեսուով, որն էլ վերջին ցզանում ամենակրկն մնարկումների ու ցզանառության մեջ էր: Ակնհայտն են նոր փաստաթուղթը չի լինի Ասոցիացման համաձայնագիր, թեւէ ամենայն հավանականությամբ աղտասանները կարվեն հենց նախկինում բանակցված փաստաթղթի հիման վրա՝ առանց մափսային հասկածի առնչվող դրույթների:

Նախկինի հետ հիմնական սարքերությունը կլինի ոլորային մոտեցումը այն դեպքում, երբ գրեթե 4 սարի նախկինում բանակցված խորը եւ համադարձակ ազատ առեւտրի զոտու ստեղծման համաձայնագրի նախագծում ընդգրկված էին բոլոր ոլորները: Բացի այդ, եթե նախկինում Ասոցիացման համաձայնագիրը փաստացի երկու փաստաթուղթ էր՝ քաղաքական ու ջնեստական մասերով, նոր սարքերակով մեկ փաստաթղթում կներկայացվեն երկու բնագավառներում համագործակցության հնարավորությունները:

Նոր համաձայնագիրը դեռ է նաեւ համադասախանի ԵՄՄ անդամ Չայաստանի հնարավորություններին ու ցանկություններին:

Եվ կարծես ԵՄ անդամ երկրների կողմից հնարավոր է դարձել հաստատելու Եվրոհանձնաժողովին սրամարդող բանակցային նոր մանդատ, որի ցզանակներում էլ կարող են մեկնարկել նոր համաձայնագրի բանակցությունները: Ամեն դեպքում, մանդատի համար արդեն դիմում արվել է Եվրոխորհրդարան: Այլադես դակաս նշանակություն կունենար Ռիգայի զագաթաժողովին Չայաստանի մասնակցությունը նախագահի մակարդակով, երբ Վրաստանը ներկայացնում է վաջադեղը, Ադրբեջանը՝ արտոնմանադարը: Ուկրաինայի դեպքում այլ գործունեի ազդեցությամբ թերեւս զագաթաժողովին հայտարարված է նախագահի մասնակցություն ճիճս այնպես, ինչպես Մոլդովայի դարագայուն:

Չայաստանի օրինակը Պրահայի, Վարշավայի, Վիլնյուսի զագաթաժողովներից հետո Ռիգայի ցզանակներում դառնում է վկայություն, որ Արևելյան գործընկերության երկրների նկատմամբ այսուհետեւ կօգտագործվի սարքերակված մոտեցում: Այսօր բանակցությունների մեկնարկի հայտարարության դեպքում Չայաստանն իրադես կարող է դառնալ Արևելյան գործընկերության ձեւաջափում բացառություն այն իմաստով, որ նախկինում կիրառված որեւէ մոտեցման մեջ չի տեղավորվում այն ընթացքը, որով արժույթում է Չայաստանը:

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱԼ

«Շայասանի էլեկտրական ցանցերի» (ՇԷՑ) եւ Էներգիա արտադրող ձեռնարկությունների ներկայացրած հայքը Հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը էլեկտրաէներգիայի սակագնի 17 դրամով բանկացման մասին, առաջին իսկ հայացքից արտահանակ է քվում: Ընդ որում, ոչ միայն դրա սոցիալ-սնտեսական հետեւանմանը նկատի ունենալով, այլեւ սրամաքանությամբ եւ սնտեսական գործոնները հաշվի առնելով:

Երկու սարվա ընթացքում սակագնի բարձրացման երրորդ հայքը

Երկու սարվա ընթացքում երրորդ անգամ է (երկու անգամ ԴԷՑ-ը, մեկ անգամ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը) էլեկտ-

Թանկացման այս դասձառները նսվել են նաեւ նախորդ քանկացման ժամանակ

Սակայն, անցյալ տարի, երբ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը հայք էր ներկայացրել սակագնի վերանայման մասին, հանձնաժողովի նախագահ Ռոբերտ Նազարյանը դա հիմնավորում էր դարձյալ նույն դասձառներով՝ ասոնակայանի լրացուցիչ կանգառով, ջրի սակավությանը, ԴԷԿ-երում թերի արտադրված էլեկտրաէներգիայով: Այդ ժամանակ, նա մոտ 10 տոկոսով սակագնի քանկացումը բավարար էր համարում Էներգետիկ համակարգում ստեղծված իրավիճակին լուծում տալու համար: Մինչդեռ, չի անցել անգամ մեկ տարի, քի նույն դասձառներով այս անգամ արդեն 40 տոկոսով քանկացման հայք է ներկայացվում: Փաստորեն կամ Ռոբերտ Նազարյանը եւ նրա գլխավորած

կան դասարների նախարարը հայտարարում էր, որ աշխատանքներ են տարվում մինչեւ 13 տոկոսի այս ցուցանիշը հասցնելու համար: Չարմանալիորեն նրան ոչ ոք չի հարցնում, ի՞նչ եղանակով «աշխատանքներ» արդյունքները, եթե, իհարկե, դրանք տարվել են, կամ ո՞ր են արդյունքները, եթե կան:

Պատեհ դահ՝ համակարգի արդյունավետության ուսումնասիրության եւ էներգախնայողության ծրագրի իրագործման համար

Էլեկտրաէներգիայի սակագնի նախորդ քանկացմանն անդրադարձնալով, կարելու է իմանալ, որ եւ այժմ էլ համարում ենք, թե որքանով են հիմնավոր հանձնաժողովի հաշվարկները, արդյո՞ք էլեկտրաէներգետիկ ոլորտի ընկերությունները ուռձացված չեն ներկայացնում իրենց գործունեության համար դակասող գումարի չափը, որքանով են ար-

Այս ծրագրում ժեւսվում է, որ Հայաստանի ժեմերի գերակշռող մասը կառուցվել են խորհրդային ժամանակներում՝ 35-60 տարի առաջ, առանց որեւէ էներգախնայողության: Այդ ժեմերում էներգիայի օգտագործումը մեկ քառակուսի մետր վրա մոտ 3-5 անգամ բարձր է, քան Եվրոմիության երկրներում: Բնակելի եւ հանրային ժեմերի արդյունավետ ջերմամեկուսացման միջոցով հնարավոր է կրճատել ջերմուցման համար էներգատառումը առնվազն 20-40 տոկոսով: Այս բավականին տղավորիչ արդյունքներ խոստացող էներգախնայողության ծրագիր Հայաստանի ոչ մի կառավարություն, 2007-ից ի վեր, քայլեր չի արել կյանքի կոչելու համար: Հարկ է ի վերջո գիտակցել, որ էներգառեսուրսները՝ գազը, ասոնային վառելիքը եւ այլն, սղառնվող, հետեւաբար եւ քանկացող ռեսուրսներ են: Ուստի խիստ կարելու են էներգախնայողության ծրագրերի իրականացումը, օգտվելով սեխնուլոգիական

Չովիկ Աբրահամյանը համոզված է՝ 2-3 տոկոս տնտեսական աճ է լինելու

Կառավարությունում երեկ ներկայացված Կեւերոնական բանկի 2015 թվականի դրամավարկային քաղաքականության ծրագրի եզրակացության մեջ նշված էր, որ Ռուսաստանում սնտեսական կացության դասձառով հնարավոր է 2015-ին Հայաստանում 2 տոկոս սնտեսական անկում արձանագրել: Այս գնահատականը քննարկումների սեղիք սվեց: Փոխվարչաղեւ Կաչե Գաբրիելյանն ասաց, որ դա ղայմանավորված է միջազգային որո հաստատությունների կանխատեսումներով, համաձայն որոնց Ռուսաստանում 3-5,5 տոկոս անկում կարող է լինել: Ենթադրվում է, որ դա իր ազդեցությունը կունենա մեր սնտեսության վրա:

Սակայն այս գնահատականին չհամաձայնվեց վարչաղեւ Յովիկ Աբրահամյանը. «Եթե մարդիկ կան, որ կանխատեսումներով, ենթադրություններով են խոսում, մեմ խոսում ենք թվերով, եւ հիմնավորում ենք, որ սնտեսական աճ ունենալու ենք: Յիմա եւ համոզված ենք, որ 2-3 տոկոս սնտեսական աճ ունենք չորս ամսում, եւ նման դասարկ խոսակցություններին միտի վերջ տրվի, թե սնտեսական անկում ենք ունենալու եւ այլն: Որոք քաղաքական ուժեր կամ գործիչներ ցանկություն ունեն, որ կառավարությունը ձայնողի, սնտեսական անկում լինի, բայց եւ համոզված ենք, որ իրենց ցանկությունը չի իրականանալու, եւ մեմ արձանագրելու ենք սնտեսական աճ»: Ըստ վարչաղեւի, թեւ միջոժամկետ ծրագրով 2015 թվականի համար կանխատեսվել էր 1 տոկոս սնտեսական աճ, բայց ինքն վստահ է, որ ավելի է լինելու՝ 2-3 տոկոս:

Հիպոթեքային վարկի տոկոսները եկամտային հարկից վճարելու մեխանիզմները կայարգեցվեն

Վարչաղեւ Յովիկ Աբրահամյանը երեկ անդրադարձավ հունվարի 1-ից ուժի մեջ մտած «Եկամտային հարկի մասին» օրենքի փոփոխություններին, համաձայն որոնց, բնակարան ձեռք բերելու կամ անհատական բնակելի տուն կառուցելու համար ստացված հիպոթեքային վարկի սղաարկման տոկոսներն ըստ էության վճարում է դեւտությունը՝ անձի եկամտային հարկից: Ըստ վարչաղեւի, դրանով երկու կարելու խնդիր է լուծվել՝ քաղաքացիների կողմից մասշեղի ղայմաններով բնակարանի ձեռք բերում եւ ժեմարություն ակտիվացում: Սակայն, Յովիկ Աբրահամյանը նեցց, որ քաղաքացիներից աղազանգեր են հնչում, որ գործընթացը բավական բարդ է, մեխանիզմները՝ ոչ այնքան հասկանալի: Հաշվի առնելով այս հանգամանքը, վարչաղեւը հանձնարարեց ֆինանսների նախարարությանը կարճ ժամկետում ուսումնասիրել հարցը եւ առավելագույնս դարգեցնել այս գործընթացի մեխանիզմները:

Ա. Մ.

Տոսանքի կրկնակի քանկացում երկու տարում Էներգախնայողներից ոչ մեկը կրկնակի չի քանկացել այդ ընթացքում

րաէներգիայի սակագների քանկացման հայք ներկայացվում: 2013-ի հուլիսից էլեկտրաէներգիայի սակագինը 30 դրամից դարձավ 38 դրամ (գիտերայինը 28 դրամ)՝ 1 կԿս/ժ-ի համար, 2014-ի օգոստոսից՝ գրեթե 42 դրամ (գիտերայինը 32 դրամ) եւ հիմա էլ առաջարկվում է 59 դրամ: Ստացվում է, որ երկու տարվա ընթացքում սակագինը քանկանում է կրկնակի, ինչն ուղղակի անհեթեթ է: Ոչ մի ծառայության սակագին կամ աղարանի գին կրկնակի չի քանկացել անցած երկու տարվա ընթացքում: Ընդ որում, կրկնակի չի քանկացել ոչ Հայաստան մուս գործող գազի գինը, ոչ ասոնակայանի, ոչ էլ ԴԷԿ-երի արտադրած էլեկտրական էներգիան: Ավելին, վերջերս հայ-ռուսական բանակցությունների արդյունքում ռուսական «Գազոթրոմը» հայտարարեց, որ Հայաստան մասկարարվող գազի գինը իջեցնելու է մինչեւ 165 դոլարի՝ 189 դոլարի փոխարեն: Ակամայից այն եզրակացության եւ գալիս, որ սակագնի փոփոխությունն արվում է գլխավորաղես մասկարար ընկերության՝ ԴԷՑ-ի կորուստները փոխհատուցելու համար: Որքան են դրանք եւ ինչն են կուտակվել:

հանձնաժողովը մեկ տարի առաջ իրավիճակը լավ չեն իմացել, կամ իմացել են, բայց հանրությանը ասել են այլ բան: Ինչ վերաբերում է էներգետիկայի եւ բնական դասարների նախարար Երվանդ Չախարյանի մյուս դասձառաբանությանը՝ 2012-2014թթ. ոչ իրատեսական հաշվարկներին, աղա ակնհայտ է, որ դրա համար սղառողը չղեւս է փոխհատուցի: Եթե ԴԷՑ-ը դարսեր է կուտակել, բանկերից վարկեր վերցրել իր սղալ հաշվարկների դասձառով կրած վնասները փոխհատուցելու համար, աղա դա սղալ ընկերության կառավարման արդյունավետության խնդիրն է:

րդյունավետ կառավարվում այդ ընկերությունները, ի՞նչ ռեսուրսներ կան դրանց կառավարումը բարելավելու եւ ծախսերը նվազեցնելու համար: Ո՞վ դա դեւս է անի՝ էներգետիկայի եւ բնական դասարների նախարարությունը, թե՞ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովը: Գորեց միջգերատեսչական կամ խորհրդարանական հանձնաժողով ստեղծվի՞: Ամեն դեղում, հիմա դասեհ դահն է համակարգի կառավարման լուրջ ուսումնասիրություններ կատարելու համար:

Պատեհ դահ է նաեւ մեկ այլ կարելու խնդիր, ի վերջո, անդրադարձնալու համար: Խոսքը էներգախնայողության մասին է: Մի քանի անգամ մեր թերթում անդրադարձել ենք այս հարցին: Բանն այն է, որ էներգետիկ ոլորտում մեմ ունենք խնայողությունների ռեսուրս: Դա ոչ թե խոսակցությունների կամ անգամ փորձագիտական տեսակետների մակարդակով սաված խոսք է, այլ Հայաստանի կառավարության կողմից դեռ 2007-ին ընդունված ծրագիր՝ «ԴԷ էներգախնայողության եւ վերակազմող էներգետիկայի ազգային ծրագիր» անվանմամբ:

Ծրագրի եզրակացության մեջ նշված է, որ Համաշխարհային բանկի 2008-ի ուսումնասիրության համաձայն, էներգախնայողությամբ Հայաստանը կարող է խնայել տարեկան 132 մլրդ դրամ, որը համարժեք է եղել այն ժամանակվա ՀՆԱ-ի գրեթե 5 տոկոսին: Դոլարային արտաղայությանը դա մոտ 275 մլրդ դոլար է: Համեմատության համար նեմք այնքան, որքան կազմում է ասոնակայանի ժամկետի երկարացման համար Ռուսաստանի տրամադրած վարկը: «Դա հավասար է էներգիայի խնայողության մոտ 1,21 մլրդ սնի տարեկան կամ 1 ՏԿձ էլեկտրաէներգիա, կամ 600 մլրդ մ3 բնական գազ», նշված է կառավարության ծրագրում:

Առաջիկայում էլեկտրաէներգիայի սակագնի քանկացման օրելեկտիվ դասձառ կարող է դառնալ ասոնակայանի ժամկետի երկարացումը, որի համար հասկացվել է 270 մլրդ դոլար վարկ (չհաշված մոտ 30 մլրդ դոլար անհատուց դրամաժողով): Սակայն խոսքը միայն 2,5 դրամ քանկանալու մասին է, եւ ներկայիս քանկացման դասձառների թվում սա նույնղես չի նշվում: Երվանդ Չախարյանը վկայակոչում է եւս մեկ ցուցանիշ՝ «Հայաստանի էլեկտրական ցանցերում» կորուստները կազմում են 14,5 տոկոս՝ միջազգայնորեն ընդունված 9-10 տոկոսի փոխարեն: Էներգետիկայի եւ բնա-

Ա. Մ.

ՀՈՎՅԱՆՆԵՍ ԶԱՏԻՎՅԱԼ

Ճակասագրի բերումով մայիս ամսին են կատարվել հայոց դասնական մի քանի բախտորոշ իրադարձություններ: Վարդանանց դաստեղծ, Սարգսյանի հեռուստամատեր, Շուշիի ազատագրում: Սրանք արդեն դասնական դարձած մեր ազատագրական պայքարի խորհրդանշաններն են: Իսկ Շուշին՝ մեր նորոշյալ դասնական գալիքն է, աղափարի հիմնասյունը:

1550 տարի առաջ Մեծն Վարդանը, մահուկեմանց ճակասամարտի սանելով իր զինվորներին, իր քաղաքակալիցներին, հիշեցրեց, որ ազատության կերտման ճանապարհին նախնիներից ժառանգել են հերոսությունը, անմահությունը, անվերջությունը, որի օգնությամբ «... ծովի խորություններն իջեցրին, լեռնացած ալիքները դառնացան, բարձրադեզ փրփուրն սղառվեց, գազանացած

խանասվությունը: Համաժողովրդական դասնական ավարտվեց ժողովրդի կամքի հաղթանակով: Մայիսի 23-ին, հրեհանային հզոր նախադասությունից հետո, հայոց 10.000-անոց բանակն անցավ հարձակման: Թուրքական ընտիր «Դարդանելի» դիվիզիան անկարող էր կանգնեցնել դարձրով կուսակցած վրեժխնդրությունը և սկզբում հանկարծակիի եկած, աղա՛ խուճաղի մասնավոր, մահանջեց: Երեւանի հասարակական կյանքի հրամանատար, գեներալ Մովսես Սիլիկյանի հեռագիրը. «Թե՛նամին ես է՛ շուրջված ու նահանջում է՛»: Ողբերգոր հեռագիրը նոր թափ հաղորդեց կամավորական բարձրացումը: Ռազմաճակատի հրամանատար Արամից արդեն խնդրում էր դադարեցնել կամավորների հոսքը, որովհետև զենքը չէր բավարարում:

Գոռոզ Վեհիբ փառան, որ վասակել էր անդամաբեղի անունը, ջղաձգված հրամայեց հարձակման անցնել Բազ

անը, Ղարաբիխան, չէր լինի հայոց նորագույն դասնական փառավոր վերածնունդը՝ Հայաստանի Առաջին Հանրապետությունը, հայ ժողովրդի մահաբերումների ու նվիրվածության աղագույցը, չէր իրականանա հայ ազատագրական պայքարի մարտիկների նվիրական երազանքը: Հայոց նոր դասնականության վերականգնումը ամբողջ ժողովրդի հերոսության վկայությունն է, նրա՛ ի՛ր ճակասագրի նկատմամբ մեծ դասաստանասվության աղագույցը: Հայոց նոր դասնականությունը վերականգնվեց ազգային միաբանության շնորհիվ: Այն բարունակությունն էր Ավարայրի փառաբանության, նրա ազգամուկ դավանանքի իրականացումն էր, հայոց ազատագրության ոգու իմաստաստությունը:

Անլուր տառադանքի ու ոգորումների գնով ձեռք բերված անկախությունը խանդավառել էր Ամենայն հայոց բանաստեղծին: Նա ողբերգված գրում էր. «Արդեն իրականություն է երեկվա մեր

Մայիսի 28-ի խորհուրդը

զայրույթը դադարեց: Նա, որ ամոթերի վրայից էր որոտում, ընկճված՝ իր սովորական բնույթից էլ ցած իջավ... Որովհետև սրա հիմքերը հաստատվեցին դրված են անբարձր վեճի վրա, ոչ թե երկրի վրա, այլ վերելում՝ երկնում...»:

Հազար հինգ հարյուր տարի անց, երբ հայության գլխին կախվեց մահացու վսանգ, ժողովուրդը իր գոյապայքարի առաջնորդ կարգեց իր մեծ զավակներից մեկին՝ Արամ Մանուկյանին (Սարգիս Հովհաննիսյան), իր վերջին ճիշդ Սարգսյանության փաստեց իր աներեր հավասար առ հաղթանակ: Հայության նվիրյալ զավակը, դիմելով իր ժողովրդին, նրան կանչելով արյունոտ մարտադաշտ, մարտաբերեց դասնական. «Ցույց տանք աշխարհին, որ հայն ազատ, անկախ ապրելու իրավունք ունի... Այսօր կամ երբեք»:

Սարգսյանության ճակասամարտից առաջ բազմախորհուրդ հնչեց նաեւ մեծ հայրենասեր, գեներալ Թովմաս Նազարբեկյանի կոչը. «Մեր որդիներն ու թոռները միմիայն անեծծով կհիշեն մեզ: Մենք հույս ունենում ենք միմիայն մեր սեփական ուժերի վրա... Լավ իմացեք, եթե այժմ զենքով չհավաքենք մեր ազատությունն ու չստեղծենք մեզ համար երջանկի աղագա, այլևս երբեք չի հաջողվի այդ բանը ոչ մեզ և ոչ մեր սերունդներին»:

1918թ. մայիսի 21-ին հրադարձվեց Երեւանի Հայոց ազգային խորհրդի կոչը: Այն մեծ արձագանք ստացավ: Կազմվեցին կամավորական խմբեր, աշխարհագրային ուժեր, բանակը համալրվում էր նոր, թարմ ուժերով: Ձեռավորվում էր այն բռունցքը, որը դառնալու էր մեր բազմազարչար ժողովրդի աղագայի կերտողը, որը, ես շուրջելով դարավոր ոսկի, կերտելու էր հայության անկախ ու ազատ հայրենիքը:

Այդ օրերի վերհուշում աղորդ Սիմոն Վրացյանը հետագայում կգրեր. «Երբեք, զուցե, հայ կյանքում իբրևանությունն ու հասարակությունն այնպիսի համերաշխ միություն չէին կազմել, քան 1918թ. գարնան եւ ամռան դասնական մարտերին, Արարայան դասում, Մասիսի հովանու ներքո»:

Հայությունը միակամ էր, հայրենիքի փրկությունը դասնական էր ուժերի գերազույց լարում, նվիրվածություն: Կերտվում էր նոր Ավարայր: Առանձնացնել ուրեւ մեկին հնարավոր չէր: Հայ ժողովրդի բոլոր կարող ուժերը՝ կրոնական գործիչն ու գիտնականը, գեղջուկն ու բանվորը, առեւտրականն ու արհեստավորը ին էին վճռակամությամբ: Պայքարից անմասն չէին նաեւ կանայք: Նրանք կծերով ջուր էին հասցնում տղայեզ դիրքերում գտնվող հայ զինվորներին, առավել բարձրացնելով նրանց դասաս-

Աղարանի վրայով: Հայկական աշխարհագրային ուժերը՝ Դավիթ Սելիֆ-սեթյանի գլխավորությամբ, հեռ մղեցին թե՛նամու առաջին գործերը: Շուտով սեղ հասան Դրոյի գլխավորած հիմնական ուժերը: Բայց դարձնել չէր բավարարում, եւ հայ ժողովրդի դասնական բազմուկը՝ Դրոն, կոչով դիմեց հայ կանանց: Նրանք դասերից սիրելի էին հավաքում ու կերակրում էին զինվորներին: Ուժերի հարաբերակցությունը թե՛նամու կողմն էր, եւ Դրոն դիմեց խորամանկության: Նա հրամանով ջրածածկ արվեցին Աղարան բերդ դասերը: Հայկական ուժերը հրաման ստացան ստիպել թուրքերին արեւմուտք բարունակել ոչ թե ճանապարհով, այլ դասերով: Բարձունքներին սեղավորվեցին զնդացիներն ու թնդանոթները: Համառ պայքարի շնորհիվ հայերին հաջողվեց թուրքերին հանել ճանապարհից: Թե՛նամու հրեհանային ու հեծելազորը խլվեցին ջրածածկ արված դասերի մեջ: Հետեւեցին զնդացիների կրակահերթերը, եւ թուրքերը, չզիմանալով հուժկու հարվածներին, Համանուկի ու Մանթաշի վրայով նահանջեցին Ալեքսանդրապոլ: Տարիներ բարունակ Դրոն մեղադրվում էր հետադուրը չբարունակելու հարցում: Չորեք դասաստան սալիս է հենց զորավարը՝ Վահան Նավասարդյանի հեռ գրույցի ժամանակ, որի գաղտնի արված ձայնագրությունը տարիներ հետո հայրենիք բերեց զորավարի որդին՝ Մարտիրոս Կանայանը: Դրոն մասնավորապես ասում է. «Վահան, երբ մայեցի սալոցների ոտներին ու տեսա, որ նրանց մեծ մասը բոբիկ է ու արյունոտված ոտներով, հրամայեցի կանգնել...»:

Երրորդ փառավոր հաղթանակը կերտվեց Ղարաբիխայում: Հայկական ուժերը՝ Բեյ Մանուկյանի, Գարեգին Նժդեհի, Նիկոլայ Ղուրբանյանի հրամանատարությամբ, թե՛ն սկզբում անկարող եղան կանգնեցնել թե՛նամուն, եւ նա ներխուժեց ֆաղափ, բայց ստանալով համալրում թուրք վանդալներին դուրս փեցին ֆաղափից եւ ստիպեցին նահանջել Դիլիջան: Այս մեծ հաղթանակի մասին Վեհիբ փառան հետագայում իր հուշերում կգրեր. «Ղարաբիխայում կռվող հայերը հարգված են մեռնելում»: Ավելի, երեք դասություններից հետո Բաթում հասած փառան թուրքական դասվիրակությանը բարեցնում էր դասնականագիր կնեղի հայերի հեռ, հակառակ դեղմում, եթե բարունակեն հարձակումը, աղա թուրքական ուժերը կնահանջեն մինչեւ Կարին:

Մայիսյան հերոսամարտերը, փրկելով արեւելահայությանը, ստիպեցին թուրքական բարբարոսապետությանը ճանաչել Հայաստանի անկախությունը: Եթե չլինեին Սարգսյանացի, Բազ Աղա-

բարը. ազատ է Հայաստանը, ամբողջ աշխարհի կողմից ճանաչված իմաստուն ու հանրապետություն է նա, իր եռագույն դրոսակով կանգնած է մյուս դասությունների բարուն»:

1918թ. մայիսի 28-ը մեր նորագույն դասնական ամենաաղագայ աստղն է: Թե՛նամ այդ գիտակցությունն էր նույն օրը մեծահարուստ Արամյանցի տուն բերել թիֆլիսաբնակ հայերին, որոնք արեւմտյանում ստասում էին Հայոց ազգային խորհրդի հայտարարությանը, որը մեակել էին Ալեքսի Ահարոնյանը, Նիկոլ Աղբալյանը, Հովհաննես Զաքարյանին, Ալեքսանդր Խաչիսյանը: Ցերեկվա ժամը 12-ին Ա. Ահարոնյանը կարդաց հայտարարության տեքստը, եւ աշխարհի ֆառեզի վրա փողփողաց Հայոց եռագույնը:

Առաջին հանրապետության ոգորումները, «դասնակից» անվանյալների անտարբեր վերաբերմունքը, որոնց մեծն Ավ. Խաչիսյանը անվանում է «գազան դիմադրանք», իրականություն չդարձրին Առաջին հանրապետության ծրագրերը, գործում են նաեւ այսօր: Սթափությունը, գալիքի նկատմամբ դասաստանասվությունը, սակայն, որ դասնական է հայության մեկ այլ հանձարեղ զավակը՝ «Հայ ժողովուրդ, փրկությունը փո միասնության մեջ է» խոսքերով, ղեք է ուղեցույց լինի մեր նոր ժամանակահատվածի, որովհետեւ նաեւ անմիաբանությունն է դասնականը, որ մեկը մյուսի հետեւից կորցնում էինք թագավորություններն ու վերածվում աստանակությունների աստարեզի:

Այսօր նոր փորձություններ են ստասվում: Փորձություններ, որոնք կհաղթահարվեն ազգային միաբանությամբ, որդեգիր հայամաս ազատ ունենա հաղթանակած դասերազմի զավակ Արցախյան ազատամարտը:

Մայիսի 28-ը մեծ խորհուրդ ունի: Այն դաս է՝ արյան գնով ձեռք բերված անկախությունը, ազգային հիմնահարցի մեկ հասվածի ազատագրումը, դասնականության դասնականումն ու կայացումը այսօրվա սերնդի սուրբ դասնականությունն է՝ հիմնաքաղ ազգային միաբանության, հայրենիքի հզորացման:

Սա՛ է ՄԱՅԻՍԻ 28-ի խորհուրդը:

Եվ այդ խորհուրդը հանրահայտված ֆաղակորով հայորդիները, որոնք դեղին այսօրվա մեր անկախության անասան հիմքերը, արժանի են մեծագույն գնահատման: Նրանք սրբադասված, Վարդան Մամիկոնյանի անմահ գործի բարունակողները, արժանի են կրելու Հայաստանի Հանրապետության, որը հայության հերոսի կոչումը: Արամ Մանուկյանի, Մովսես Սիլիկյանի, Դրոյի, Նժդեհի անունները այդ նվիրական կոչման իմաստը կհավերժացնեն:

Բուլղարահայերը մասնակցել են օսմանյան թուրքերի կողմից Բատակի բուլղար բնակչության կոտորածի 139-րդ տարեկիցին

ԿԱՆԹԵՂ ԱՐԱՐԱՍՅԱՆ - Մայիսի 16-ին, բուլղարական Բատակ ֆաղափում մեծ բուլղար նեղվել է Բատակի Սուրբ Նահասակների հիշատակության օրը: Բուլղարիայի հայ համայնքի քառյակ ներկայացուցիչներ իրենց մասնակցությունն են բերել օսմանյան թուրքերի կողմից Բատակի կոտորածների 139-ամյակի ողբերգման արարողություններին:

Բուլղարիայի հայերի միության (ԲՀՄ) Պղովդի ֆաղափի դասաստանասու Տիգրան Բեգիյանը «Կանթեղ Արարայան» լրագրական կայքին տեղեկացրեց, որ մի ֆանի մեքենաներով հայ համայնքի ներկայացուցիչները գնացել են Բատակ, որ իրենց հարգանքի տուրք են մասնակցել Սուրբ Նահասակների հիշատակին: Նա գրույց ժամանակ մեկ է, որ հայ ժողովուրդը, ով այսօր աշխարհում դարձել է ցեղասպանությունների դեմ պայքարի առաջամարտիկ, չի կարող անտարբեր լինել այլ ազգերի հանդեմ իրագործված կոտորածների նկատմամբ: «Բատակի կոտորածը Օսմանյան կայսրության կողմից բուլղար ժողովրդի հանդեմ իրագործված ցեղասպանության միայն մի դրվագ է: Բատակում կոտորվել են ավելի քան 5 000 քրիստոնյա բնակիչներ, որոնց մեծամասնությունը եղել են կանայք եւ երեխաներ: Մեզ համար ոչ մի կասկած չկա, որ դա եղել

Տիգրան Բեգիյանը խաչքարի առջև

է ծագավորված եւ իրագործված ցեղասպանություն մեր եղբայր բուլղար ժողովրդի նկատմամբ», նեղվել է նա:

Ողբերգման արարողությունների ժամանակ Բատակի ֆաղափին իբրևանությունները մեծ հարգանքով են դիմավորել հայ համայնքի ներկայացուցիչներին եւ իրենց երախտաստությունն են հայտնել բուլղար ժողովրդի ցավին հայության կողմից արտահայտած հաներախության համար: Բատակի ֆաղափադե Պեթր Պաունովը, ով նաեւ Բուլղարիայի հայերի միության դասավոր անդամ է, երախտաստորեն հիշեց ԲՀՄ կողմից կանգնեցված խաչքար-հուշարձանը Բատակում, որը երախտաստար հայ ժողովրդի նկեղն է ի հիշատակ Բատակի կոտորածի զոհերի: «Մենք մեքաղես երախտաստար ենք Բուլղարիայի հայերի միության համանախագահներ Երեմ եւ Հարություն Հովսեփյան եղբայրներին, ովքեր իրենց անձնական միջոցներով մեր ֆաղափում 2007 թ. կանգնեցրեցին այս հիաստանչ խաչքարը, որը դասնական է Հայաստանում: Այս խաչքարը մեր երկու եղբայրական ժողովուրդների համերախության եւ ընդհանուր ցավի խորհրդանշան է», ասել է ֆաղափադե:

Հայ համայնքի ներկայացուցիչները ծաղիկներ եւ ծաղիկեղանակներ են գեքեղել խաչքարի առջև:

1876 թվականին բուլղար ժողովուրդը զինված աղտամբություն է սկսում Օսմանյան կայսրության դեմ: Ի դասաստան այդ գործողություններին, որոնք հայտնի են Աղբալյան աղտամբություն անվանումով, օսմանյան ուժերը համասարած կոտորածներ են իրականացնում բոլոր այն վայրերում, որտեղ բուլղար հեղափոխական ուժերը կեքստանցրել էին իրենց ուժերը: Ամենամեծ դասնականությունները իրականացվել են Բատակում, որ մեծ թվով երեխաների եւ կանանց թուրքերը փակել են եկեղեցում եւ այն կրակի են տվել:

ՀՈՎԻԿ ԱՅՅԱՆ

Ո՞վ է հրդեհում Բաֆուն
Եւ ուրիշ՝ ավելի կարեւոր հարց

Հազարի առնչելով հանգամանք, որ փողոցականության մեջ...

Հիշեցնենք, որ անցնող Եւրոպայի Բաֆունի Բնագաղտի Եւրոպայում...

մուծվել, կամ մուծվելուց հետո լայնակալներ են վերածվում...

Այլ կերպ ասած՝ Արբեշյանի նախագահը, երկրում «օլիգարխիայի»...

Բայց Ալիեւն իր գործողության ոչ բոլոր հետեւներն է հազարի առեւ, ինչպես նաեւ...

կախարակներ են լրիվ մոռացել: Բանն այն է, որ շուտով Բաֆուն...

Հենց այս համատեքստում Բաֆունի բնակելի շինությունները...

Ռեզոլուցիայի արդյունքում Բաֆունի բնակելի շինությունները...

զինված ապստամբությունը, ամենեւին էլ ղաթահական է: Բանն այն է, որ հրդեհը «վերաբերում է»...

Հենց այս համատեքստում Բաֆունի բնակելի շինությունները...

որ Իլիան Ալիեւն ոչ միայն ընդունում է մարտահրավերը, այլեւ Եւրոպայում է կուլակաթափությունը:

Բայց առջեւում Եվրոպական խաղերն են. այս սեմոտերով չի բացառվում, որ Իլիան Ալիեւն...

Բարի վերադարձ ենք մարտին Բաֆունի մեկնող մեր եւ այլ մարզիկներին: Ի դեպ՝ մեր մասին...

Ուղղակի Պալաչ

Արվածի փողոցային առաջիկա ընտրություններում մի ուժագրավ իրավիճակ է ստեղծվել...

Այս կաղաքային միջավայրում մի խորհուրդ ունենք Արվածի փողոցային թեկնածու Արթուր Գեղամի...

Բացի ընտրողների Եւրոպայում միանգամից բացահայտվելուց, Պալաչ մականունի նմանությունը...

Հա, մի խորհուրդ էլ. լավ կլինի, որ մականունի թարգմանությունը...

Թասրոն, մակարոն եւ սուրճ

Սուղդանյանի անվան ազգային ակադեմիական թասրոնի փոխօգնական Նելլի Ըսահանյանը...

Հիշեցնենք, Երեւանում ապրում է ըստ ղաթահական սլավոնների մեկ միլիոն անց մարդ, հետեւաբար...

Մյուսները կամ ժամանակ չունեն, կամ հավելյալ չունեն (դա նույնիսկ բնական է մեզանում, որքան ժամանակ չունենալը՝ Նյու Յորքում)...

Հենց այս չունենալու մասին էլ այսօր կխոսենք:

Ընդհանուր առմամբ առաջ Եւրոպայում երկու եղանակ կա. առաջինը՝ երբ կանգ ես առնում մի ղաթահ (միայն մի ղաթահ), ուժադիր նայում ես շուտ բոլորը, եթե սուրճ խմող ես՝ մի բաժակ սուրճ ես խմում, եթե ոչ՝ սովորում ես խմել, եւ մտածում այն հարցի շուրջը, թե ի՞նչ ունես: Սա, ղաթահ է ստել՝ անհամեմատ ավելի արագությամբ եղանակ է, չնայած նկատենք՝ այնքան էլ հայեցի չէ: Երկրորդ ճանապարհն անհամեմատ ավելի հայեցի է: Սա առաջին...

մի կրկնությունն է՝ մինչեւ սուրճ խմելը (ներառյալ), իսկ սարքերով է առաջինը նրանում, որ դու մտածում ես ոչ թե այն հարցի շուրջը, թե ի՞նչ ունես, այլ այն, թե ի՞նչ չունես:

Իրականում եթե դու գնականում եմ գոնե սուրճ խմելիս ձեզ երջանիկ զգալ, ապա ղաթահ է անողայն ընտրել առաջին եղանակը: Զանգի որ կարող եմ դարձել, որ օրինակ երեխաներ ունեմ, հեռուստացույց (վերջերս եմ աղաչվել զնե, ինչի համար ամեն ամիս հաջողությամբ մտածում եմ), սառնարան, սեղանաթոռ, երկուսից երեք ծաղկաման, որոնցից մեկի մեջ ձեռք կհան (եթե շղամարդ եմ) մեծադեմ թարմ ծաղիկներ էլ ղաթահում, երբեք փողոցից չեմ մտնում, երբեք ձեզ կարող եմ թողնել սալ ռեստորան գնալ, անգամ եթե Եւրոպայում ամառները կարող եմ նվազագույնը Բաթում գնալ: Ձեր դիմացի ղաթահարանից էլ (որն ունեմ, ի դեպ), ձեզ է նայում Դոն Կիխոտի մարտահրավերը, որը նախանցյալ տարի եմ Խոլանդիայից բերել, որտեղ մեկնել էի՝ հանգստանալու, չնայած վարձով եմ ապրում եւ դեռ սեսանելի էլ չեմ, թե երբ բնակարան կգտնեմ: Դե իսկ երկու շաբաթը մեկ անգամ Սուղդանյանի թասրոն գնում ու զսնում եմ: Այսօրվանից հետո կարող եմ հանկարծ հասկանալ, որ, Աստված իմ, փաստորեն ես երջանիկ եմ, իսկ նման ինքնախախտությունը Եւրոպայում է՝ առաջ գնալով Եւրոպայում կարող եմ համար: Բացի այդ, երբ հասկանում ես, թե ինչ ունես, հիշում ես նաեւ, թե ինչպես ես դրանք ձեռք բերել, հետեւաբար՝ ղաթահարանում ես, թե ինչպես է հնարավոր Եւրոպայում մեկնել:

Իսկ եթե ընտրում եմ երկրորդ տարբերակը, ապա կարգազան, որ երեխաները նոր Եւրոպայում, հեռուստացույցը կարելի է չի բռնում, սառնարանը լեփ-լեցուն չէ, անգամ բանան չկա՝ երեք հաս, ծաղկամաններից երկուսը ղաթահ են, իսկ մեկուսը ծաղիկ կա, բայց այն դուր չէ, որ սովորել եմ ձեռք կհան (եթե որ փող չունեմ: Վստահ եմ, որ դու երբեք չեմ կարող ռեստորան գնալ, որովհետեւ այս ղաթահի փող չունեմ, դե իսկ Բաթումին ծանոթ եմ միայն ինտերնետից, որն այսօրվանից էլ չունեմ, ֆանի որ երեկ մոռացել եմ վճարել դրա համար:

Կասցվի, որ դու ոչինչ չունեմ, հետեւաբար երջանիկ չեմ:

Եւ մինչ դու կընտրեմ, թե ո՞ր եղանակով եմ Եւրոպայում առաջ գնալ, ասեմ, որ հայկական ընտանիքներից մեկում ամեն օր մակարոն էին ուտում: Մի անգամ եմ փոփոխել ղաթահը հարցնում է՝ «Պապ, ինչո՞ւ եմ մեմ ամեն օր մակարոն ուտում, իսկ հարեւան եղիկ ձյառայեմ մի»:

Հայրը ղաթահարանում է՝ «Որովհետեւ իրենք մակարոն չունեն»:

Բայց առաջ գնալ ղաթահ է, թասրոնի հետ, անուժեք:

ԱՂԱՎԻ ԶԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Քարոզչությունը՝ ավելի շատ որոշակիացնելու և սարքերակով, լրագրողական աշխատանքում այն իրողությունն է, որի առաջնությունը ամենագործնականում և արդյունավետ միջոցներից գլխավորը թերևս որոշակիորեն գործելակերպն է: Եթե լրագրողն իր աշխատանքում անի մասնագիտորեն, իսկ լրատվամիջոցն էլ հիշ կախված լինի լրատվա-սուղիներից, գործնականում ավելի հեշտ գլուխ կգա: Բայց ֆանի որ գովազդային ռուլան դեռևս լրատվազույն բարեմարտիների կարիք ունի, իսկ մամուլն էլ դիտարկվում է որդեկան ավելի շատ կեղծ

Փնտրվում է հակակեղծ կրեմլյան որոտագանդային

Երբեք չուր և բանասերությունը իրականացնելու միջոց, ֆարոզչության հակակեղծ ուսմանը և սեռում են հակաֆարոզչության մեջ:

Այս Եվրոպա Լասվիայի մայրաքաղաք Ռիգայում Արևելյան գործընկերության գազաթափողովն է՝ միջոցառման Երջանակներում կազմակերպված մի ֆանի այլ, ոչ թակաս կարևոր ու ճշանակալի ձեռնարկներով: Եվրոտական Միության խորհրդում նախագահության իր առաջին ինքնություններից մեկը արևելյան գործընկերությունը հայտարարած Լասվիան առաջին անգամ գազաթափողովի Երջանակներում մամուլի կոնֆերանս էր կազմակերպել՝ «Մամուլի դերը արևելյան գործընկերությունում» թեմայով: Մինչ միջոցառման բուն սկիզբը՝ մայիսի 19-ին, մոտ 350 լրատվաբաններին բոլոր 6 գործընկեր երկրներից ներկայացվեց մի շատ հեշտֆրակազ հեշտագոտություն՝ ոչ թե բացահայտումների, այլ դրանց հիման վրա արված առաջարկությունների առումով:

Խոսքը Չարգացման Եվրոտական հիմնադրամի իրականացրած հեշտագոտության մասին է, որ վերաբերում է Արևելյան գործընկերության սարածաբանում և ուր սահմաններից դուրս ռուսալեզու լրատվական նախաձեռնություններին: Ըստ ուսումնասիրությունն իրականացնող կազմակերպության, «թույլ սնտությունները, թերգարգացած գովազդային ռուլաները, ոչ ժողովրդավարական ֆաղափական համակարգերը և օլիգարխիկ սեփականաշիրական կառույցները այն հիմնական գործոններն են, որ խնջընդոտում են Արևելյան գործընկերության երկրներում առողջ լրատվական համակարգերի զարգացմանը»:

Ավելի լրագր համատեղակցում հեշտագոտությունն իրականացվել է լրագրելու, թե ինչոյն կարելի է արձագանքել ռուսալեզու լրատվական դաշտում Կրեմլի գերակայությանը: Հեշտագոտության բացահայտումները մի ֆանիսն են, որոնք, անկեղծ լինելու դեղում, առանձնակի բացահայտումներ էլ չեն, սակայն ունեն մեկ առանձնահատկություն՝ փաստաթղթի սեղակ են ներկայացվել: Ամեն դեղում, իբրև բացահայտում է ներկայացվում,

որ հեշտագոտությունը մնում է Արևելյան գործընկերության ու բաղթան, կենտրոնասիական և ռուսաստանյան ռուսալեզու լրատվանի համար նորությունների ու սեղեկազույնության հիմնական աղբյուր: Կրեմլի կողմից մեծաղես վերահսկվող հեշտագոտության եթերում, ըստ հեշտագոտության, վստահության կայուն թակաս կա այն դեղում, երբ դրանք որդես թոփ նյութեր ներկայացնում են սեփական սեսակեղծ ուկրաինական իրադարձությունների, երկրորդ աշխարհամարտի, ռուսաստանյան սնտություն և մի Եարբ այլ հարցերի մասին:

Եվս մեկ բացահայտում է համարվում լրատվական բովանդակության մեջ սեղական մակար-

դակի ու կարեւորության լուրերի առավել մեծ ներկայացվածություն անհրաժեշտությունը: Լսարանների բազմազանության լրատվաբան կարեւորվել է, որ այլընտրանքային միջոցների հասանելիության ու մեղիագրագիտության խթանումը էական է անկախ ու վստահելի լրատվա աղբյուրի համար ամենաբազմազան լրատվանի ներկայացուցիչներին:

Հեշտագոտությամբ նաեւ բացահայտում է ներկայացվում, որ թեեւ անկախ լրատվամիջոցներ կան սարածաբանում, այդուհանդերձ դրանց մեծ մասը լրատվաբան է բավական սահմանափակ ռեսուրսներով, ինչն էլ խնջընդոտում է բարձրակարգ բովանդակության սեղծմանն ու մեծ լրատվանի դա ներկայացնելուն: Ուստի փաստաթղթում սահմանվում է, որ անհրաժեշտություն կա ավելի լավ կողողիմացնելու և երկարաժամկետ մոնեղում ձեւավորելու սարածաբանում անկախ մամուլի աջակցության առումով:

Հասկանալի է, որ հեշտագոտության մեջ առանձնացվել է նաեւ հնտությունների ու գիտելիփ թակասի խնջիրը, որի գոյությանը դասընթացների սեղակ մասնագիտական թերացումները որոշ չափով հասցեագրվում են, մինչդեռ մեղիայի որդես թիզնես մոնեղման դեղում բացերը շատ են:

Հեշտագոտության մեջ հիմնական առաջարկություն է արվում: Ամենից առաջ որդես մամուլի համագործակցության ու կողողիմացման մողել առաջարկվում է ռուսալեզու նորությունների հանգույցի սեղծում, որը կառաջընողովի «ազնվության, լրատվաբանության ու վերահսկողական լրագրության արժեղափերով»:

Որդես եւս մեկ մողել առաջարկվում է սեղծել «բովանդակության գործարան»՝ բարձրակարգ նորությունային ծրագրերի արտադրությունն ու սարածումը խրախուսելու համար: Առաջարկվող մողելներից հաջողը մամուլի գերագանցության կենտրոնի սեղծումն է, որ կստատարի որողիեղակով թեղիմիզներն ու մեղիագրագիտության ծրագրերը և կծառայի որդես սարածաբանում աշխատող մամուլի զարգացման ՀԿ-ների կողողիմաց-

ման հանգույց: (Աչը լույս գրանակերների- հմբ:.)

Հեշտագոտության հեղինակներն են երկու առաջարկություններ են արել: Դրանցից առաջինը վերաբերում է ռուսալեզու լրատվական նախաձեռնություններին աջակցության սրամաղրմամբ, այսղես կոչված՝ «զամբյուղային ֆիմանսավորում» սարքերակով՝ ընդողող մամուլին սրամաղրելի վարկերի հիմնաղրամ սեղծելով:

Այս ամենն էլ «արդյունավետ» իրականացնելու համար որդես վերջին առաջարկ ներկայացվում է կողողիմացիոն մեղիանիզմի սեղծումը՝ «անկախ մամուլացում ու կառավարմամբ»:

Միով բանիվ, կարծես Եվրոտայում մսածում են Կրեմլի ֆարոզչությունը ռուսալեզու լրատվական միավորով հակազդելու մասին, ու թեեւ հեշտագոտության առաջարկությունները առաջմ միայն առաջարկությունների մակարակում են, սակայն բնավ էլ չի կարելի բացառել, որ հակառուսական ֆայլերում հաճախ ծայրահեղությունների մեջ ընկնող Արեւմուտփի լրատագայում այս անգամ էլ մեկ այլ ծայրահեղության ի հայտ գալուն ականատես կարող ենք լինել:

Հասկանալի է, որ ռուսաստանյան լրատվամիջոցներով իրականացվող ֆարոզչությանը հարկավոր է հակազդել ճիշտ այնղես, ինչղես որդես այլ սուբյեկտի որողագանդայի լրատագայում, սակայն որողագանդային հակաորողագանդայով հակազդելու այսուրեղակ փորձը միայն կարող է վստաղացնել իրավիճակը, երբ Եարբային ֆաղափացու համար վստահելի աղբյուրների հարցն ավելի կարվի այն հարցաղրմամբ, թե հսկայական գումարներով ու Եվրոտական հարկատուների հաշվին իրականացվելիփ այսղիսի մի ռուսալեզու հանգույցի մասուցած սեղեկազույնությունը ուն է ինչին է ծառայելու:

Կան փողիղություններ, հակաղես սեղեկազույնական դաշտում, որ մսահողությունների ու դրանից բղող ֆայլերի անհրաժեշտություն են առաջարկել Եվրոտայում: Նախնաղարյան մեթողներով նախկինում աշխատող Ռուսաստանի փողարեն այսուր փողիղակած և բարելավված միջոցներով իր Եաղերը առաջ սանող Ռուսաստանի լրատագայում անհանգստությունները դարձել են մսահողություն՝ մարտահարկեր ու լրագույն հիմնախնջիրներ դառնալու կամ գմհասվելու ակմհայտ գործուներով:

Եվ փողանակ ողղակի լրագրողական ու լրատվական աշխատանքը լրագրության սկզբունքներին ու եղիկային համաղատասխանեղնելու ողղությանը աշխատելու, կամ գղնե այղ ողղությանը մսածելու, նստել ու հարմար են գսել նոր «լրատվական հանգույց» սեղծելու սարքերակը:

Ավելին ասելու կարիք չկա, ֆան՝ «ակն ընդ ական, ասամն ընդ ասաման» չաշխատող գաղափարախոսություն է սա:

ՎԱԼԵՐԻ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Մարշալ Խուղայակովի «երկու կյանքը»

Կամ «Իլիան Ալիեի ականջները» ՌԴ ղեկական հեշտագոտությամբ

Երկուաթթի օրը ռուսական «ՀՏՐՌ-ՀՁՀ» հեշտագոտակի-նով ցուցաղրվեղ ֆիլմ սովեսական ավիացիայի մարաւ Սերգեղ Խուղայակովի (Ամենակ Խանիեղյանց) մասին: Ֆիլմը կոչվում էր «Մարաւ Խուղայակովի երկու կյանքը»: Սցենարի հեղինակը և բեմաղրիչը Մափսմ Օգեղինն է:

Ալիի ղաշտոնական կայեղում նախաղես նսվել էր, որ ֆիլմը բացառաղես ավիացիայի մարաւ Խուղայակովի մասին է: Սակայն ժաղավեղի դիտումը ուրիշ մսեր է առաջացնում: Ըստ ևուղան, ֆիլմի ամբողջ սրամաղրությունը Բափի 26 կոմիսարների ժամանակների դեղերը կաղում է հայերի և ՀՀԿ կուսակցության գործունեության հեշ և միաժամանակ փորձում է մարաւ Խուղայակովի «մութ» անցյաղը կաղել հեղց այղ կուսակցության հեշ:

Եթե հեշտագոտակիի խնջիրն էր ներկայացնել հայերի, այղ թվում ՀՀԿ-ի «իսկական դեմը», աղա ոչինչ չէր խանգարում ֆիլմն անկանել ասեղն «ՀՀԿ-ի երկու կյանքը»: Սակայն ֆիլմը հեղց մարաւ Խուղայակովի մասին է, մինչդեղ հիմնական սեղեկազույնական համատեղ կաղված չէ մարաւի հեշ: Թույլ է սրվել ՌԴ ղեկական ալիի համար աննախաղեղ հակաաղակական հարձակում: Պարզվում է՝ Ռուսաստանի ղաշկերացմամբ հայերը և ՀՀԿ կուսակցությունը այն հեղարող հեղափողական ու խանղակ ժամանակներում եղել են բարբարոսներ ու ձիվաղներ, որոնք ընդողունակ էին դավաճանության և անմեղ մահմեղականների սղամղի: Ավելին, հայերը դավաճաններ են և Ռուսաստանի թեմամիներ:

Այստեղ Խուղայակովն առաաարակ կաղ չունի: Ֆիլմն արղեն ոչ թե նրա մասին է, այլ մերկացում է հայերի և դաշնակցականների բարբարոսական ևուղանը: «Փորձագեշ-ղաշամաղան» Ալեղսեղ Բեղուղուղին հանողորժողական անաղառության երեղութականությանը անղաղար Եեշում է հայերի և աղա ՀՀԿ-ի դերը Բափի 26 կոմիսարների ժամանակների հանցաղործությունների մեջ: Իսկ Բափում արղեն հայերի սղամղը ներկայացվում է որդես հանողորժող և առաջաղեն մահմեղական բնակչության սրամաղանական և բնական ղաշասղան:

Հեշտաղրական է, որ անկողմնակաղության սղավողությունն սեղծելու նղատակով ֆիլմում, փորձագեշ-ղաշամաղան Բեղուղուղիից բացղ, հանղես են գաղիս մարաւ Խուղայակովի որղին և ղաշամաղան Կղիմեղնեղ Հարությունղանը:

Հասկանալի է, որ Խուղայակովի որղին և հայ ղաշամաղանը խոսում են միայն մարաւ Խուղայակովի մասին: Ոչ մի խոսք չի ասվում ֆաղափական որղցեսների, հանցաղործությունների, դաշնակցականների մասին: Զանաղան ձեղնածողությունների միջոցով ֆիլմի հեղինակները նեղգաղիղսել են թեման և հիմնական Եեշը դրել հայերի ու դաշնակցականների հանցաղործությունների վրա:

Բայց սա էլ դեղ ամբողջը չէ: Պարզվում է՝ Խուղայակովի համար ևս անակնկաղ կա: Առանց դրա միթե հնարավոր է: Աղս Խուղայակովը հայ է, և հեղինակները անկարող էին խոսաղիել նրան իբրև դավաճան և սող մարղ ներկայացնելու գաղթակողությունից: Հակառակ դեղում ասվածի ամբողջ իմաստը կողցում է համողությունը:

Ամբողջ ֆիլմի ընթացղում հեղինակները բազմիցս նեղում են, որ այղ սարիներին Բափում Խուղայակովի գործունեղան վերաղբերյաղ փաստեղ չկան, բայց սաեղ ի միջի այղց դիտողին հողեղում են այն միսղը, թե հեղց Անղիայի և դաշնակցականների գործակաղ Խուղայակովն է մասնել Բափի 26 կոմիսարներին: Իսկ ընղիանող ֆողն այն է, որ դաշնակցականներն են մասնել Բափի կոմունային: Հեղց Խուղայակովն ու դաշնակցականներն են հանղիսանում հայերի դավաճանական ևուղան սղողարները:

Ես, իհարկեղ, չունեղ սղյաղ նախագղում աղրբեղանական փողերի ներկայղան փաստեղ, բայց միշտ նույն ձեղել էլ հեղինակները չեն ունեղել հայերի բացասական կերղար սեղծելու փաստեղ: Ուստի չեղ կարող չսեսնել, որ այստեղ «ցցված են Իլիան Ալիեի ականջները»՝ նրա անսահման հայաղսաղությանը և ՌԴ հասարակայնղան վրա անմիղականողեղ ղեղական հեղինակավող լրատվական կառույցների միջոցով ակթիղրեն ներողծելու ձգսմամբ: Դրա համար աղրաաաղող Աղրբեղանում փող դեղ շատ կա:

Հողսով եղ՝ Հայաստանում Ռուսաստանի դեղաղանը (և ոչ միայն նա) ուսաղողության կարժանացղի «Ռոսղա» հեշտագոտակիի այղ ղաշագղիղը և նկաղի կունեղնաղ այղ հակաաղակական ձեղնարկումը:

Թարղն. Պ. Բ.

Փասական հարուս նյութերի օգտագործմամբ բազմաթիվ հասոյներ, գիտական ուսումնասիրություններ են հրատարակվել վերջին տասնամյակների ընթացքում: Հայ եւ օտար հեղինակներ անդրադարձել են արեւմտահայերի հրեապետ կոստանտնուպոլիսի դրամատիկական ծրագրավորման եւ իրագործման մանրամասներին ու հետեւաններին: Այդուհանդերձ կան որոշակի թեմաներ, որոնք կան ամբողջովին են անցեստվել, կան էլ մակերեսային են դիտարկվել: Այդ թեմաների թվում է դասականում հայերի սասարը այն հասարակությանը, որտեղ նրանք ապրում էին:

Գաղտնի չէ, որ թուրքիայում եւ եվրոպական տարբեր երկրներում բարձրագույն կրթություն ստացած բազմաթիվ հայեր իրենց անմիջական նպատակ են բերել թուրքիայի սենտուսիան ամենատարբեր լիցենզիայի գրագրական գործում: Նույնիսկ որոշակի ժամանակահատվածներում նրանք բարձր դասերում են զբաղեցրել կառավարական մարմիններում:

Այս խնդրի ուսումնասիրությանը է նվիրված Մեծ Բրիտանիայում Հայոց ցեղասպանության հարյուրամյակի հիշատակությունների հանձնախմբի հրատարակությանը Լոնդոնում անգլերեն լեզվով լույս տեսած դոկ. **Հրաչ Գույումջյանի «Բնիկ հայ ֆաղթառայողները Օսմանյան կայսրությունում 1909 թվին»** գրքի վերջին հոդվածներում իրենց մասնակցությունն են բերել նաեւ Բրիտանիայի լոգիստիկայի բարոնուդի Զեյնեյ Զեյնեյ, հայտնի ֆաղթական մեկնաբան, «Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի հրատարակիչ եւ խմբագիր Հարութ Սասունյանը եւ Օսմանյան թուրքիայում ապրող ֆրանսուզների սոցիալ-մշակութային դասում յայն մասնագետ դոկ. Հերիկ Գեորգեյանը:

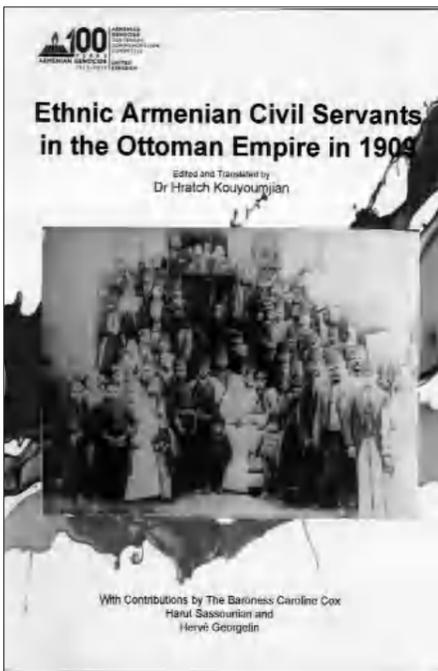
Վաթուներեք էջանոց գրքի վերջին հիմնականում բարձրագույն երկայացված են 1906-1910 թվերի Կոնստանդնուպոլիսի Սուրբ Փրկիչ հայկական հի-

«Օսմանյան կայսրությունում հայ ֆաղթառայողները»

վանդանոցի հրատարակած օրացույց-ալմանախից վերցված սկյալները: Օրացույց-ալմանախը, ըստ Գույումջյանի, կանոնավոր կերպով որդես սարեգիր հրատարակվել է 1900-1910 թվերին: Այնուհետեւ 14 տարվա դադարից հետո վերահրատարակվել է 1924-ին մինչեւ 1949 թվականը: Գույումջյանը նշում է, որ 1910 եւ 1924 թվերի սարեգիրում հայ ֆաղթառայողների ցուցակներ ընդգրկված չեն եղել: Դա կարելի է բացատրել 1909-ի Ադանայի եւ 1915-ի Մեծ եղեռնի զանգվածային բնաջնջման ծրագրերի իրականացման փաստերով:

1909-ի սկյալներով կառավարությունում ծառայել են Գաբրիել էֆենդի Նուրսունկյանը (Համայնի աշխատակցների եւ առեւտրի նախարար), Աբրահամ փառա երանյանը, Հովհաննես փառա Սաֆրզը եւ Մանուկ էֆենդի Ազարյանը, որոնք եղել են սեմաշի դասակարգում: Կայսրության 16 դեպարտամենտից երկուսը հայեր են եղել հանձնիչ Մանուկ էֆենդի Ազարյանի (Սերբիայում) եւ Հովսեփ էֆենդի Միսաբյանի (Նիդերլանդներում):

Օրենսդիր, գործադիր, արդարադատության, առողջապահության, կառուցման, ֆինանսների, հարկային, կրթության, սրահատորի, համայնի գործունեությունների, երկաթուղային գծերի, արտադրության, ճարտարապետության, հրատարակչական, ջրամատակարարման, գյուղատնտեսական մարմիններում մեծ թվով հայեր են ծառայել, որոնցից ոմանք՝ գործադիր, հրամանատարի, սպարապետի զինվորական բարձրագույն աստիճաններով: «Սաբահ» եւ «Թերաֆ» դարբերականների սեփականատերեր են եղել համադասախմբար Միհրան էֆենդի Նաֆաբյանը եւ Գրիգոր Ֆայի էֆենդի Զայնեբյանը: Միհրան էֆենդի Մամիկոնյանը եղել է

Յաֆա (Ջաֆա)-Երուսաղեմ երկաթուղային գծերի հանձնակատար: Արտադրող-նախարարության արտադրող թղթակցությունների մասնագիրը՝ Պետրոս էֆենդի Բերբերյանը, նույն բաժնի սնորհը՝ Ռուբեն էֆենդի Զարաբաբյանը:

Գրում բաժին առ բաժին ներկայացված են ավելի քան 400 բնիկ հայորդիների անունները, որոնք որդես ֆաղթառայողներ զբաղեցրել են դասակարգում կառավարության մեմբերներին աստիճաններում՝ նախարարներից մինչեւ սովորական դասակարգում: Մինչ նրանք ծառայելիս են եղել հավասարաճան, կառավարության թուրք դասակարգումները գաղտնիորեն մշակել են հայ ժողովրդի բնաջնջման ցեղասպանական հրեապետ ծրագիրը:

Գրում զետեղված են նաեւ Թեոդոր Ռուզվելտի, Ջեյմս Պրայսի, կոմս Վուլֆ-

Մետերնիխի, Մորգենթաուի, Ռոմալո Ռեյզանի, Չերչիլի, Բարոն ֆոն Վանգենհայմի, Ֆրիդրիխ Նանսենի եւ այլոց խոսքերը Հայոց մեծ եղեռնի վերաբերյալ, ինչպես նաեւ աշխարհի տարբեր երկրներում եւ ֆաղթներում սեղանաված Ցեղասպանության խաչքարերի եւ հուշակոթողների գունավոր լուսանկարները:

Հարցադրում անելով, թե ի՞նչ եղան, որտեղ անհետացան այն հայերը, որոնք կառավարական ամենաբարձր դասերում էին զբաղեցրած, զիրք փորձ է անում հավերժացնելու նրանց անմահ հիշատակը եւ ցույց տալու, որ նրանք իրենց գիտելիքներով եւ նվիրվածությամբ նպաստում էին թուրքիայի զարգացմանը եւ ժողովրդականացմանը, քանի որ նրանց դասերում վստահել էին ոչ թե սիրուն աչքերի համար, այլ այն դասառատ, որ համադասախմբար որակավորում ունեցող թուրքեր էին զսնվել:

Բացի դրանից, զիրք այժմեական է, որովհետեւ ինչպես Զեյնեյ Զեյնեյ է գրում՝ «որագործությունների այդ տարածները այսօր էլ՝ հարյուր տարի անց Հայոց ցեղասպանությունից, ակամասես են լինում միեւնույն սարսփունքի եւ վայրագությունների, որը նշանակում է, որ միջազգային հասարակությունը ամբողջովին չի յուրացրել Ցեղասպանության դասերը»:

Ավելացնենք, որ դոկ. Հրաչ Գույումջյանը բնադատական գիտությունների մասնագետ է եւ զբաղվում է օրացույց-միջակայքի դասակարգման-դասակարգման իրավական հարցերով: Եղել է Լիբանանի եւ Մեծաբլուր Արեւելի այլ երկրների կառավարությունների խորհրդական նորագույն սեխնոլոգիաների ներդրման հարցերով:

Ս. ԾԱՌԵՎՅԱՆ

ՅԱԿՈՒ ՄԻՋԱՅԷԼԵԱՆ

Նստած են Երևանի Ազգային գրադարանի ընթերցասրահին մեջ ու բացած են գիրք մը, որում ընթերցումը յաճախ կընդհատեն ու կընկղմին ջղալիկի ապրումներու գիրքը:

Գիրքը կը կոչուի «Մեծ եղեռնի նահասակ հայ բժիշկները», տպագրւած Պոսթոն 1957-ին, հեղինակն է՝ Տոթ. Գ.Մ. Կարոյան:

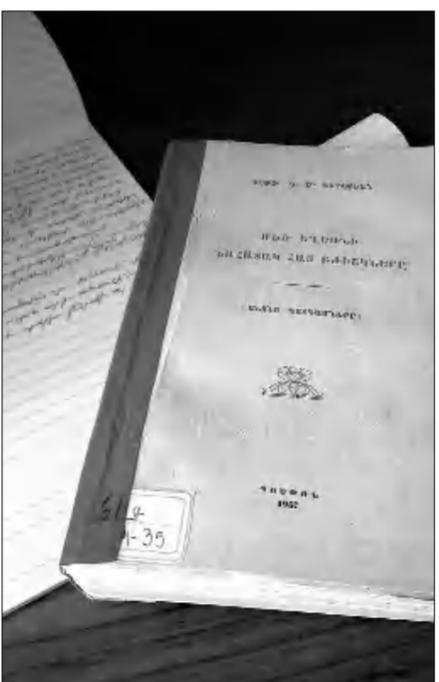
Այնքան բան կարագած են ու լսած ցեղասպանութեան արհաւիրքի օրերուն կատարած սողայելեան վայրագութիւններուն մասին, որ այլեւս ուղեղիս մէջ տեղ չկայ նոր վկայութիւններ ընդունելու, բաց աստի՛ անոնց ընթերցումը ահաւոր կերպով կ'ազդէ ջիղերուս եւ առողջութեանս վրայ. սակայն այս մէկը աչքաթող ընել չհամարձակեցայ, մասնաւորաբար որ այս մասին քիչ բան գիտէի:

Օսմանեան կայսրութեան հյու-հնազանդ մեր հայ բժիշկները, ինչոքիս նուիրաւորութեամբ կիրարկած են իրենց մասնագիտութիւնը, որ Հիբոկրատի երդումին հաւատարիմ մնալու կողմն, անսակարկօրէն «Օսմանեան հայրենիքին» ծառայելուն մէջ տեսած են իրենց մարդկային ու ֆաղթառայողական առաքելութիւնը:

Եւրոպական գանազան համալսարաններէ, կան թուրքիոյ Կայսերական բժշկական դպրոցէն օրջանաւարտ մեր բժիշկները եղած են յարաջասարը այս բնագաւառին մէջ, իսկ թուրք բժիշկները աս բան սորված են անոնցմէ:

Անոնք բացառութիւններով, թուրք ընդհանրապէս են թուրք բժիշկները այս դարագային, անհրաժեշտական ասե-

Երախտագիտութեան սեւ գոյնը

լութեամբ մը լիցատուրած եղած են հայերու հանդէպ, տուրք տալով երեւի իրենց կրօնական եւ ազգային զգացումներուն, որոնք ֆողարկուած՝ երբ առիթը ներկայացած է, իրենց կարողութիւններէն օգտագործելով, կուտակուած լեղին դուրս թափած են, կոխկռտելով ու խողխողելով անէն մարդկայնութիւն, բարեկամութիւն եւ սրբութիւն:

Օսմանեան կայսրութեան տարածքին եւ յատկապէս թուրքիոյ մէջ հայ բժիշկներ ինչոքիս նուիրաւորութեամբ, ինչոքիս վարդեսութեամբ բժշկած են ու մահէն

դէմ կեանք վերադարձուցած են անհամար թուրք զինուորներ ու ֆաղթառայողներ. իսկ այս մարդկային եւ մասնագիտական վեհ վերաբերմունքին որդես վարձատրութիւն, երբ ներկայացած է առիթը, սղանուած են իրենց գործընկեր թուրք բժիշկներու եւ նոյնիման իրենց դարմանած մարդոց ձեռքով:

Կարելի՞ է մոռնալ բժիշկ բանաստեղծ Ռուբէն Սեւակի դարագան, որ Գերմանիա մնալու եւ խաղաղ կեանք մը ունենալու առաջարկները մերժեց եւ որդես յանձնառու բժիշկ եւ զինուորական, մախրնսրեց ծառայել «Օսմանեան հայրենիքին» ու իր բժշկած բարձրաստիճան թուրք զինուորական ու ֆաղթական ղեմներուն եւ անոնց ընտանիքներուն անդամներուն առողջութիւն դարգելելուն որդես երախտագիտութիւն, զինք ալ միաներուն հետ տղանցեցին:

Երախտագիտութեան սեւ գոյնը... (Թեւ վիղական, սակայն փաստագրական տուեալներու վրայ երկնուած երկու արժեւոր գիրքեր մանրամասնօրէն կը նկարագրեն այս եղերաբախտ բանաստեղծին կեանքն ու մահը. Ա. Ծառուկեանի «Սերը եղեռնի մէջ» եւ Ա. Թովմազեանի «Եւ անգամ մահից յետոյ»):

Թուրքիոյ մէջ նահատակուած հայ բժիշկներու եւ բուժաօգնականներու ընդհանուր թիւը անցած է 200-ը: Բժաւոր սենդի շիճուկի փորձարկութեան դաստիարակող հազարաւոր հայեր եւ անոնց մէջ նաեւ բժիշկներ զոհ գացած են: Այդ աղերախոս ու ճիւղ բժիշկներէն կը յիշուին անունները Համիս Սուա-

սի, Թովմազեանի Սալիմի, Մեհմէտ Ռէֆի. Ֆեթիի, Սուլէյման Նոման Փառայի եւ ուրիշներու:

Տոթ. օմբրասոր Հայտար Ենմալ 23 դեկտ. 1918-ին մամակ մը գրած է Ներսիս գործոց նախարարութեան, ուր ըսած է. «Տոթ. Թ. Սալիմ հայերու վրայ (բժաւոր սենդի շիճուկի) փորձեր կընէ եւ անոնք կը մեռնին»...

Տոթ. Եղիաշէսիմ հաստատած է անոր վկայութիւնը եւ ըսած. «...արդարեւ, մարդկութեան եւ բժշկութեան համար ամօթալի եղող այս դէպքերուն եթէ բուն դասասխանատուները մէկ առ մէկ երեւան հանուին, արատաւորաբար թուրք բժշկութիւնը մեծ բեռն մը ազատեւ կընլայ»:

Սակայն, ինչ օգուտ, երբ ամբողջ ցեղասպանութիւնը ծրագրող ու իրագործողները Տոթ. Նազըմի, Տոթ. Պեհաշէսիմ Շաֆիի եւ Տոթ. Ռէշի Պէյի մաման գազաններ էին:

Եւ մարդ կը տարուի մտածելու, թէ կրօնը ըստածը, որ առաջին հերթին մարդոց անասնական կիրքերը սանձելու համար մեջտեղ եկած է, մարդկութիւնը դէմ բարեգործութիւն, սեր ու համերաշխութիւն ուղղելու համար է, դաժանութեան եւ անասնական կիրքերու ինչոքիս աղբիւր կը դառնայ ու ինչ ոճիրներ կը գործուին իր անունով:

Այսօր ալ դասերը նոյնը չէ՞: Թող գիտութիւնը ֆառասմբակ արտաւ. թող անէն օր, անէն ժամ նորութիւններով ողորդի աշխարհը... Ի՞նչ օգուտ, երբ մարդուն ներքին գազանը գլուխ ցցէ:

Թանկագին հայրենակիցներ, 2015 թ. ապրիլին՝ Հայոց Մեծ եղեռնի 100-րդ տարեկից օրերին, աշխարհասփյուռ հայրությունը մեկ կարևոր հաստատում կատարեց. անցյալում թողնելով արժանատի ու սուզը՝ հայը հանձնի իրեն տեսավ որդես հառնող, բռունցքվող, թայֆարող, հայրենասեր ու դահանջասեր ազգ: Հառնունի ու վերածննդի խորախորհուրդ ապրիլին, ավելին՝ հենց 24-ին, հայրենի Ջավախքի Նինոծմինդա (նախկին Բոզդանովկա) ֆաղափ Վ. Հովսեփյան փողոցի թիվ 35 սանը, Մերուժան Քաջոյանի երիտասարդ ընտանիքում լույս աշխարհ եկան երկվորյակ դուստրեր՝ Վերոնիկա եւ Վիկտորյա Քաջոյանները: Սեփական հայրենիքին ու ազգին առավել մեծ տարգետ, քան զավակ ունենալն է, անհնար է դասկերացնել: Իսկ երբ այդ զավակները լույս աշխարհ են գալիս ողջ ազգի համար վերընծայողվելու խորհրդանիշ դարձած ապրիլի 24-ին, առաջ հաստատեց կարող ենք լինել, որ Վերոնիկան եւ Վիկտորյան իրենք դարձել են հայության ապրելու եւ հարստեան առավակացյալ:

«Ջավախքի ազակցություն» հիմնադրամն իր կազմավորման առաջին իսկ օրերից՝ 2014 թ. սկզբից, հաստատել է իրականացնում է «Ազակցություն Ջավախքի բազմազավակ ընտանիքներին» խոչընդոտող ծրագիրը, որով մինչ օրս ազակցություն ստանալու հայտ են ներկայացրել Ջավախքի բոլոր օրջաններից շուրջ 230 բազմազավակ ընտանիքներ: Ազակցության հայտ ներկայացրած ընտանիքների ցարքում է նաեւ Մերուժան Քաջոյանի ընտանիքը (երկվորյակ դուստրերի լույս աշխարհ գալով Քաջոյանների ընտանիքում երեխաների թիվը դարձավ 3), որին սրամարդկեղ տարգետավաճարի չափը կազմում է 1.000,0 լարի (ներկա փոխարժեքով՝ մոտ 500 \$):

Ավելորդ չենք համարում հիշեցնել, որ օրերս հրադարակված Վրաստանի դաշնային կառավարության մարմինների սլավները ողջ երկրի հայության եւ հասկադես ջավախահայության մասով ներկայացնում են խիստ ինտուրդակեր, համաձայն որի՝ ջավախահայության թիվը վերջին 13 տարիների համեմատ նվազել է շուրջ 30 %-ով, շուրջ 2-3 անգամ ընկել է նաեւ ծնելիության գործակիցը՝ երբեմնի 36-

Մտադոգիչ փաստեր Ջավախքում հայության թվի եւ ծնելիության գուցանիքների մասին

ի փոխարեն դառնալով 13-15 (տարեկան 1.000 մարդու հաշվարկով): Արդյունում, օրինակ, Ախալքալափ օրջանի հայության թիվը նվազել է՝ հասնելով մինչեւ 44,9 հազ. մարդու (նախկին 63.092 մարդու փոխարեն (1989 թ.)), Նինոծմինդայինը՝ 24,5 հազ. մարդու (նախկին 34.000 մարդու փոխարեն (1989 թ.)): Նվազել է նաեւ ջավախահայության տեսակարար կիռը, եւ եթե նախկինում հայերը կազմում էին Սամցխե-Ջավախք մահադոգի եւ Ծալկայի օրջանի ընդհանուր ազգաբնակչության 65-70%-ը, ադա նոր գուցանիքներով այն չի հասնում 50%-ի սահմանագիծը:

Ելելով այս հանգամանից՝ օրվա հրամայական է դառնում ջավախահայության ծնելիության խթանման ուղղված ծրագրերը, որոնցից մեկը արդեն ներկայացրինք վերելում: Ապրիլի 24-ին լույս աշխարհ եկած Վերոնիկան եւ Վիկտորյան մասնաճում են հայկական ցարունակականությունը Երկիր մոլորակի վրա:

Յուրաքանչյուր ցահառուկին հասկացվելիք ազակցության դրամական չափը, կախված երեխաների թվից, կազմում է 500-700 \$:

Պարգետավաճարի տեսով սլավ ընտանիքին հանձնված յուրաքանչյուր անհատի նվիրատություն գետեղվում է կայուն, իսկ համադաստատան ֆինանսական հաշվետվությունը ներկայացվում է նվիրատուին:

Նվիրատությունը հնարավոր է իրականացնել ինչդես առձեռն, այնդես էլ փոխանցումով, սեղմելով այստեղ:

Ազակցեմք Հայրենի Ջավախքի բազմազավակ ընտանիքներին, դառնալով մասնակիցը ասվածահաճո այս գործի՝ գիտակցելով, որ Ջավախքում ծնված յուրաքանչյուր զավակ ինքնին հանդիսանում է Ջավախքի եւ ընդհանրադես հայության հարստեան խորհրդանիշը:

ՎԱՏԵ ՍԱՐԳՍՅԱՆ
«Ջավախքի ազակցություն» հիմնադրամի գործադիր տնօրենի տեղակալ

Պարգետներում եւ նախադարձական հիմնարկներում տեսչական ստուգումների արգելք վերացվեց

Նկատի առնելով 2014թ. տեղի ունեցած մի ցարք դեղմերը, մասնավորադես Եղվարդի մանկադարձեղում երեխաների զանգվածային թունավորումը, կառավարությունը երեկ վերացրեց առողջադահուդան նախարարության աշխատակազմի առողջության դահանջան տեսչության դորդներում եւ նախադարձական հիմնարկներում ստուգում անցկացնելու արգելքը:

«Հին Երեան» սկիզբը տեսչականի 1-ից, առանց «Վեղեղել հիլզի»

Երկու տարի առաջ կառավարության որոշումաբ Երեան ֆաղափ Պլիսավոր դորդայի՝ Արվյան, Բուզանդի, Կողբացու եւ Արամի փողոցներով դարձված տարածքների նկատմամբ ճանաչվել է բացառիկ՝ գերակա հանրային ցահ՝ «Հին Երեան» օրագրի իրականացման համար: Նշված տարածքները ձեռք բերողներից մեկի՝ «Վեղեղել հիլզ» ՓԲԸ-ի նկատմամբ ցարունակ ներկայացվում են հարկադրված սնանկություն դիմումներ, ինչն անհնար է դարձնում այդ տարածքների օտարումը: Հաշվի առնելով ֆաղափաշխական օրագրի իրականացման անհրաժեշտությունը, կառավարությունը երեկ որոշեց «Վեղեղել հիլզի» բաժնեմասը փոխանցել մյուս ձեռք բերողին՝ «Ի ԵՄ Սի» ՓԲԸ-ն, ինչդես նաեւ տեսչականության օտարումն սկսելու վերջնական ժամկետ սահմանել 2015թ. սեղմեմերի 1-ը: Ա.Մ.

Հաշիկ Սարգսի Ավագյանը ծնվել է 1930թ. մայիսի 22- ին Հայկական ԽՍՀ Տավուշի մարզի Պառավաբ գյուղում՝ աղբաս գյուղացու ընտանիքում:

1937թ. առնանը ընտանյոք հանդերձ տեղափոխվել են Երեան, որտեղ էլ 1938թ. ընդունվել է միջնակարգ դորդը:

Միջնակարգ դորդն ավարտել է 1949թ.-ին եւ նույն տարում էլ ընդունվել Երեանի Կ.Մարտի անվան դոլիտեսխանական ինստիտուտի լեռնային ֆակուլտետը: Ինստիտուտը գերազանցությամբ ավարտել է 1954թ.-ին՝ ստանալով լեռնային ինժեների որակավորում՝ «Օգտակար հանաճոների հանգամայրերի որոնում եւ հետախուզում» մասնագիտությամբ:

1954թ.-ին ընդունվել է Հայաստանի նախարարների խորհրդին առընթեր երկրաբանական վարչության Հանգամայնի երկրաբանահետախուզական արավախումբ՝ երկրաբանի դաշնում: 1956թ.-ի մայիս ամսից նախնակվել է Դազմայի (այժմ Գլաճորի) բազմամեսադային հետախուզական արավախումբի գլխավոր ինժեներ, որտեղ մինչեւ 1961թ. աշխատելուց հետո նախնակվել է Իջեանի օրջանի Սարիգյուղի բեմոնիսային կավերի հետախուզական խմբի դես: Հ.Ավագյանի անմիջական մասնակցությամբ եւ ղեկավարությամբ ընդամենը մեկ ու կես տարում հետախուզվել եւ գնահատվել է աշխարհում խոչորագույն, իսկ հունմի որակի առումով լավագույններից մեկը համարվող Սարիգյուղի հանգամայրը: Այդ մեկ ու կես տարվա ընթացում հանգամայրի դաշար-

Արժանավոր գիտնականը եւ նրա անցած ուղին

ները երկու անգամ հաստատվել են նախկին ԽՍՀՄ-ի Պաշարների դեսական հանձնաժողովի կողմից բարձր գնահատականներով: Պաշարների հաշվարկի երկու հաշվետվությունների հեղինակն է եղել, որոնց համար էլ արժանացել է դեսական դարգետի:

1964թ.-ին նախնակվել է ինժեներույն հաշվետվող գործող Սիսիանի երկրաբանահետախուզական արավախումբի դեսի դաշնում, որտեղ էլ աշխատել է մինչեւ 1970թ. մայիսի 10-ը: Այդ ընթացում՝ 1968թ.-ի հոկտեմբերին դաշնում է գիտ. թեկնածուի գիտ. սասիճանի հայցման թեզը, 1969թ.-ի փետրվար ամսին ստացել է երկրաբանահանգամայրական գիտությունների թեկնածուի գիտական սասիճան:

1970թ.-ի մայիսի 10-ից գործուղվել է Ալմիրի Ժողովրդագետներական Հանգամետնու-

բեմոնիսների, ցեղիտ-բեմոնիտային խառը տարատեսակի եւ Իժեանի տիտի հանգամայն ջրերի աշխարհում խոչորագույնը համարվող հանգամայրը: Այս թեման էլ հանդիսացել է Հ.Ավագյանի դոկտորական գիտական սասիճանի հայցման թեմա, որն էլ հաջողությամբ դաշնում էլ 1989թ.-ին:

1977-1980թթ. աշխատել է Հայաստանի երկրաբանական վարչության Կադանի արավախումբում գլխավոր ինժեների դաշնում, իսկ 1980թ.-ին տեղափոխմամբ նախնակվել է Հայաստանի գունավոր մեսալուրգիայի Ազատելի ոսկու հետախուզական արավախումբի դես: Գունավոր մեսալուրգիայի վարչության կազմում աշխատել է մինչեւ 1983թ.-ը, որտեղից էլ գործուղվել է Կոնգոյի Ժողովրդական Հանգամետնություն ՄՖուտի լեռնահանգամայն ձեռնարկություն՝ գլխավոր երկրաբանի դաշնում: Երեք տարի Կոնգոյի Հանգամետնությունում աշխատելուց հետո վերադարձել է հայրենիք եւ ցարունակել աշխատել Հայաստանի գունավոր մեսալուրգիայի վարչության կազմում մինչեւ ձեռնարկության լուծարումը՝ 1991թ.-ը:

1991թ.-ից մինչեւ 1994թ.-ի հունվարի 20-ը աշխատել է «Բեկուն» եւ «Ադամանդ» ձեռնարկություններում որդես սնորենների խորհրդական: 1994թ.-ի հունվարի 20-ից մինչեւ օրս աշխատում է ՀՀ ԳԱԱ սնեսագի-

տության ինստիտուտում որդես թեմասիկ խմբի ղեկավար, բաժնի վարիչ:

Մինչեւ ՀՀ ԳԱԱ սնեսագիտության ինստիտուտ տեղափոխվելը գրել եւ հրատարակել է մեկ մենագրություն եւ 38 գիտական հողված: ՀՀ ԳԱԱ սնեսագիտության ինստիտուտում աշխատելու ժամանակահատվածում հրատարակել է 11 մենագրություն, 60 գիտական եւ 80-ից ավելի գիտահանգամայնի հողվածներ: Վերջիններիս գերակշիռ մասը տղագրվել է ՀՀ ԳԱԱ «Գիտություն» թերթում:

Հայկական ԽՍՀ Կառավարությանն առընթեր երկրաբանական վարչությունում աշխատելու ընթացում դարգետացվել է Հայկական ԽՍՀ Գերագույն խորհրդի դասվողով, Վ.Ի.Լեմինի ծննդյան 100 ամյակին նվիրված մեղալով եւ Սարիգյուղի հանգամայրի բեմոնիտային կավերի հետախուզման եւ հունմի դաշնում ընթացող նախկին ԽՍՀՄ-ի Պաշարների դեսական հանձնաժողովում (Մոսկվա) երկու անգամ բարձր գնահատականներով հաստատելու համար արժանացել է դեսական դրամական դարգետի: Հայաստանի Հանգամետնության Մ.Զոթանյանի անվան սնեսագիտության ինստիտուտում աշխատելու ընթացում դարգետացվել է Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի դասվողով:

Մրանց ցնորավորելով մեր գործընկերոջ ծննդյան 85-ամյակը՝ մրան մադում ենք ֆաջառողջություն, նորանոր դորդումներ եւ բեղուն գրիչ:

ՀՀ ԳԱԱ Մ. Զոթանյանի անվան սնեսագիտության ինստիտուտ

Գարնան գալուց եւ ծառերի կանաչելուն սոխախաղ մի սեսակ ռոմանտիկ մարդկանց գործն է, եթե սա, իհարկե, գործ է: Բայց, դարձվում է, որ գարնան գալուց եւ ծառերի կանաչելուն կարելի է սոխախաղ անենք: Եւ ոչ ռոմանտիկ զգացողություններին չէլ ներկայ: Օրինակ՝ Սյունիքի մարզից Սուրիկ հաշարյանի (արդեն ռոմանտիկ չէ, չէ՞) «թիկունքի գծով» օգնական Ջարգանդ Նիկողոսյանը կայքերից մեկին հայտնել է, որ Գորիսի մոտակայքում մարզից հաշարյանի մեծնայի ուղղությամբ կրակողը (ները) սոխախաղ են գարնան գալուց, ծառերի կանաչելուն, որոնցից խիստ եւ կանաչ ծառերի միջից չէրեւան: Պարոն Ջարգանդը նաեւ հայտնել է, որ կրակահերթը՝ Սուրիկ հաշարյանի մեծնայի ուղղությամբ (չխառնել՝ Սուրիկ հաշարյանի ուղղությամբ) տեսել է մոտ մեկ րոպե, իսկ մարզիցի մեծնայ, որը «սովորական» Lexus է եղել, զրահադաս չի եղել, ոչ էլ ունեցել է ԿԱՍԿՈ ադախովագրություն: Այս վերջինը նշանակում է, որ եթե այդ չարաքանակ մեծնայն Սուրիկ հաշարյանին էլի ղեկ է գալու, հետեաքար դրա վրայից ղեկ է վերցնելու կրակողների հետքերը, ադա դա Սյունիքի մարզիցից ղեկ է անի կամ իր միջոցներով, կամ՝ ղեկսուրյան (հանի որ ղեկավարող մասնագետ է): Եւ հանի որ Սուրիկ հաշարյանը վերջին ժամանակներում ծախսելու շատ տեղեր ունի եւ, որովհետեւ նրա հայրենի՝ իբրևոլ Չանրապետական կուսակցությունն իր վերջին ԳՄ միսուն մասնագրություն է հայտնել ղեկավարի առնչությամբ, ա-

Գարնան գալուց եւ ծառերի կանաչելուն սոխախաղ վաս մարդը

դա դարձ է, որ ղեկսուրյունը սիրով կողմնի իր ազատամարտի մարզիցի՝ մեծնայն վերանորոգելու գործում: Գուցե մի փոքր էլ ավել գունար սա Սուրիկ հաշարյանին՝ բարոյական վնասները եւս փոխհատուցելու եւ ցնցումից հետ գալուն օժանդակելու համար:

Հասկանալի է, որ Սուրիկ հաշարյանը հոգեբանական ցնցում է արել, այնքան մեծ, որ ղեկավարից հետո, երբ անմիջապես իրեն զանգահարել են կայքերից մեկից՝ ճշեցելու, թե արդյո՞ք ճիշտ են ասում, որ մարզիցի մեծնայի ուղղությամբ կրակել են, Սուրիկ հաշարյանը դասասխանել է. «Դե, որ ասում են, ուրեմն ճիշտ են ասում, էլի»: Խնդիրն այն է, որ Սուրիկ հաշարյանի մասին՝ հասկանալի վերջին մի փոքր շարունակ շատ բան են ասում: Օրինակ՝ Ջարոնի Փոստանյանը եթե այս տեղեկությունը Սյունիքի մարզիցից շատ կտեղադրի Քենեդու սոխախաղի մեջ (հենց Քենեդու, ոչ թե, ենթադրեմ, Ռոմանովների): Ընդ որում, Սուրիկ հաշարյանին մեղադրում են նաեւ իր մեծնայները: Գեներալ Սեյրան Սարոյանն, օրինակ, Սյունիքի մարզիցից անվանել է կռվարար: Երբ է, գեներալը սա չի ասել, որ ղեկսուրյանը, բայց որեւէ մեկին կռվարար ասելը արդեն իսկ մեղադրանք է: Հասարակության՝ հասկանալի ծնող հասկանալի է Սուրիկ հաշարյանին մեղադրում է սեփական ուղղու դասասխանության գործում «Պատմափիլիսոփայական» գիտություններով առաջնորդվելու մեջ, դե իսկ ՀՀ որոշ այլ մարզիցիներ, ճիշտ է, ոչ բարձրաձայն, Սուրիկ հաշարյանին «մեղադրում են»՝ իրենցից անհամեմատ

առավել ճանաչված լինելու մեջ: Հիմա, հանի որ իմիջ՝ հաշարյանը գտնում է, որ «Դե, եթե ասում են, ուրեմն ճիշտ են ասում», հետեաքար նրա մասին ով խոսում է՝ ճիշտ է խոսում, անգամ Ջարոնի Փոստանյանը: Անուշտ Սուրիկ հաշարյանի մասին նաեւ լավ բաներ են ասում, դե, որ նա լավ մարդ է, լավ ղեկավար, լավ ուղղու լավ հայր, լավ գիտնական, լավ ազատամարտիկ, լավ ընկեր, լավ սյունեցի... Այդ դարձաբայում, սակայն, մարդ որքան ղեկ է վասը լինի եւ երկրի վասը ցանկանա, որ կրակի Սուրիկ հաշարյանի... մեծնայի ուղղությամբ: ՌՎ է այդ վաս մարդը (մարդիկ), եթե մեծնայ հսակ գիտեն, որ նա Սուրիկ հաշարյանը չէ: Սուրիկ հաշարյանը չէ...: **ՆՈՒՄԿ ԱՓՅԱԼ**

3. Գ.- Ի դեպ, եթե դուք ճանաչում եք մի մարդու, ով հասկանալի ձևով ասում է, թե իմիջ անհամար սոխախաղ է գարնան գալուց եւ ծառերի կանաչելուն, ադա մի քանի մասնագետներով անվանելու ասում է, որ նա այդ անհամար սոխախաղի հարմար բանակի ծառերի հետեւում եւ կրակի այս կամ այն մասնագետի մեծնայի ուղղությամբ: Ի դեպ, դեպի օրը Գորիսում ծառերը դեռ նա նոր-նոր էին սկսել կանաչել:

Համախարհային ղեկավարության մեջ մեծ կայություններ հիշ չեն եղել: Սակայն գերերությունների ցանկը անհամեմատ փոքր է, հանի որ նման կարգավիճակը ենթադրում է անվիճարկելի գերիշխանություն բոլոր մրցակիցների նկատմամբ:

Անուշտ, նմանօրինակ բոլոր ցանկերը այս կամ այն չափով սուբյեկտիվ են, հանի որ գերերության հասկանալիները բավական անորոշ են: Այդուհանդերձ, հազիվ թե որեւէ մեկը վիճարկի, որ Հռոմեական կայսրությունը իր ժամանակին եղել է գերերություն՝ բառիս կասկածով ընթացումով, իսկ Հաբսբուրգների իտալական կայսրությանը կամ Ավստրո-ունգարիայի ղեկավարությանը ինչ-որ բան ղեկավարում էր գերերության կարգավիճակին հասնելու համար:

Ամերիկյան «National Interest» ղեկավարությանը կազմել է 5 գերերություն ընդգրկող ցանկ: Հեղինակների կարծիքով, այդ կազմավորումները մյուսներից ավելի լավ են համադասարանում «գերերություն» բնորոշմանը:

1. Հռոմեական կայսրություն

Հռոմեական կայսրությունը իր ծաղկման բարձրակետին հասավ 2-րդ դարում եւ մի փոքր հարյուրամյակ գերիշխող ուժ էր անսիկ աշխարհում: Իհարկե, Հռոմեական կայսրությանը եւ առավել եւս Չինաստանը դուրս էին Հռոմի ազդեցության ոլորտից, բայց Եվրոպայում եւ Մերձավոր Արեւելքում կայսրությունը տեսականորեն իշխում էր, հանի որ ներառում էր իր ժամանակի հայտնի ֆաղափարությունների մեծ մասը՝ Հունաստանը, Եգիպտոսը, Լեւանտը, Կարթագենը, Անատոլիան, Իսպիան:

Տերության առավելագույն հզորության ղեկավար Հռոմեական կայսրության բնակչությունը գրեթե 60 միլիոն էր եւ կազմում էր մոլորակի բնակչության զգալի մասը: Համեմատյալ դեպք, համեմատական դեպքում մյուս բոլոր թագավորություններն ու կայսրությունները թվում էին գաճաճներ:

Ինչ վերաբերում է սարածին, կայսրությունն այնքան մեծ էր, որ Հռոմը ուրիշ երկրների հետ մուլտիպլառնալոր անելու կարիք չուներ, բացառությամբ ղեկավարի առարկաների ներմուծումը:

Հին Հռոմի հզորության հիմունքները բնութագրող նկատմամբ ռազմական գերազան-

ցությունն էր: Հռոմեացիներին ինչ-որ չափով կարողանում էր դիմարդել միայն Պարսկաստանը, բայց այնուամենայնիվ երկու կայսրությունների ուժերը անհամեմատելի էին: Դրա առավել համոզիչ ադաքայնքն այն է, որ հռոմեական լեգեոնները ներխուժում էին Պարսկաստանի սարածի եւ սղառնում էին երկրի մայրաքաղաքին, միջնադարեւ ղեկավարները, իհարկե, Հռոմի վրա արժանատի մասին կարող էին միայն երազել:

Հռոմեական կայսրության ուժի վկայությունը նաեւ այն է, որ գերերության անկումը ի վերջո տեղի ունեցավ ոչ թե արտաքին վսանգի, այլ ներքին երկրաշարժի պատճառով, այլ ներքին երկրաշարժի եւ ֆաղափարական կռիվների, ճնշման խնդիրների եւ վարձկանների ղեկավարման, որոնք կայսրության մայրամուտին դարձել էին ղեկսուրյան գլխավոր ռազմական ուժը:

2. Մոնղոլական կայսրություն

13-րդ դարում Չինգիզի անհիմնադրած ղեկավարը սարածով համարվում է մոլորակի ամենամեծ կայսրությունը: Մոնղոլական տերության ծաղկումն ադաքայնքն է նաեւ նրանով, որ մոնղոլների թիվը 1 միլիոնից չէր անցնում: Սակայն դա նրանց չխանգարեց նվաճելու իրենց բուն սարածի

Մարդկության 5 մեծագույն գերերությունները

Ըստ «National Interest» պարբերականի

սասնայակ եւ մուլտիպլ հարյուրավոր անգամներ գերազանցող կայսրություններ: Հաջողությունները ձեռք էին բերվում բացառիկ մարտավարության, շարժունության, ինչպես նաեւ նվաճված ժողովուրդների տեխնոլոգիաների յուրացման շնորհիվ:

Չինգիզի խանը կամ Թեմուչինը մոնղոլական ցեղերի միավորումն ավարտեց 1206 թվականին, երբ ինքն արդեն հիսուն տարեկան էր: Չինաստանի հյուսիսը նվաճելուց հետո նա ամայացրեց Կենտրոնական Ասիան (1219-1221 թթ.) եւ Իրանը:

Տարեգրները Չինգիզի խանի ղազանությունները նկարագրելիս հավանաբար ուշադրում են զոհերի թիվը՝ խոսելով 15-50 միլիոնի մասին, բայց անվիճելի է, որ եղել են հարյուր հազարավոր, զուցե միլիոնավոր զոհեր, գրում է «National Interest»-ը:

Չինգիզի խանի ժառանգորդները նվաճեցին Եվրասիայի մեծ մասը: Մոնղոլների կայսրությունը ներառում էր Մերձավոր Արեւելքը եւ Արեւելյան Եվրոպայի, Չինաստանի ու Ռուսիայի բավական մեծ սարածներ:

Ինչպես եւ Հին Հռոմում, Մոնղոլական կայսրության համար եւս իրական վսանգը ոչ թե արտաքին թեմախնդրներն էին, այլ ներքին երկրաշարժի կռիվները եւ իշխանության համար ղեկավարը:

3. Բրիտանական կայսրություն

Այս կայսրությունը ձեւավորվեց 18-րդ դարում, ձեռներեց որոշ բրիտանացիների գաղութասիրական եւ առեւտրային արկածախնդրությունների շնորհիվ: 20-րդ դարի սկզբներին կայսրությունը դարձել էր մարդկության ղեկավարության

մեջ խոշորագույն ղեկավարներ, որի սարածից զբաղեցնում էր մոլորակի ցամաքի մեկ փոքրը: Բրիտանական կայսրության սարածին այնքան մեծ էր, որ այնտեղ, ինչպես ասում էին իրենք՝ բրիտանացիները, արեւը երբեք մայր չէր մտնում: Կայսրության առավելագույն հզորության ղեկավար այնտեղ ամրում էր երկրագնդի բնակչության 1/5-ը:

Ի սարբերություն միտոս գերերությունների, բրիտանացիների զորության հիմնը նավաստներն էր: Դա Լոնդոնին թույլ տվեց արմատավորել ծովագնացության ազատություն եւ արդյունավետորեն ղեկավարել ծովահենության ու սրկավաճառության դեմ: Բրիտանական կայսրության հզորության մեջ շատ կարեւոր դեր էին խաղում առեւտրը եւ ռազմավարական կետերի՝ Սուեզի, Ադենի, Մալակկայի, Օրնոզի, Ջիբրալթարի վերահսկողությունը:

Բրիտանական սիրույթներ կային բոլոր մայրցամաքներում: Կայսրությունը շատ բազմաբնույթ ու խայտաբղետ էր բոլոր, այդ թվում մշակութային առումներով եւ, իհարկե, չէր կարող երկար գոյատևել: Բրիտանական կայսրությունը չկարողացավ վերադառնալ համախարհային ղեկավարները:

Քանի որ հեղինակները կարծում են, որ ԱՄՆ-ը դրական շատ բաներ է վերցրել իրեն նախորդած գերերություններից: ԽՍՀՄ-ի նման, ԱՄՆ-ը վերահսկում է աշխարհամասի չափեր ունեցող հսկայական սարած, որը հարուստ է օգտակար հանածոներով: Ռազմական զորությամբ ԱՄՆ-ը հանձնատեղի է Չինգիզի խանի մոնղոլների հետ: Ամերիկյան Մեծ Բրիտանիայից «փոխ առավ» առեւտրի վերահսկողությունը եւ շատ հզոր նավաստներ, որի շնորհիվ հասանելի են բոլոր ամենակարեւոր ծովային երթուղիները:

Անհրաժեշտ է հիշել, որ գերերությունները հավերժական չեն լինում եւ այս կամ այն ղեկավար կողմում են իրենց դիրքերը, ամենից հաճախ՝ ներքին խնդիրների ղեկավարումով:

Պատասխան՝ Գ. ԲԵՐԵՍՅԱՆԸ

Կառուցելով տուն, համայնք, հայրենիք

ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ը և Հայաստանի «Ֆուլեր Տնաշինական Կենտրոնը» շարունակում են սնտեր կառուցել

19 մայիսի, 2015թ., գ. Խաչիկ, Վայոց Ձորի մարզ, ՀՀ: ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ի գլխավոր սնորեն Ռալֆ Յիրիկյանը, ընկերության աշխատակիցները և Հայաստանի «Ֆուլեր Տնաշինական Կենտրոնի» թիմը, միասնական ուժերով շարունակում են բնակարանաշինությունը Հայաստանի մարզերում: Այս անգամ թիմերը Վայոց Ձորի խաչիկ գյուղում մասնակցել են Բաբաջանյանների կիսակառուց սան շինարարությանը, կատարել բեռնադրաման աշխատանքներ:

«Մի եղիր անարբեր: Շուրջ տասն և քսան տարի անց, որ հայրենիքս համայնքս կառուցելու է այս կարգախոսով: Անարբերությունը չարիք է ծնում, իսկ հոգատարությունը՝ սեր, հավատ, ուժ, ամրություն և ստեղծագործելու մեծ ցանկություն: Այսօր, առավել քան երբևէ՝ այդ մոտեցումը կարևոր է մեր ազգի համար: Անհաճ հարեանի հետ երկար սահմանագիծ ունեցող երկրի բնակիչը դեռ է վստահ լինի, որ իր թիկունքում էլ կանգնած մարդիկ կան, ովքեր դաստիարակ են աջակցել և ամրացնել լավ աղաքայի հավատը: Զարը ֆարին դնել դաստիարակ կամավորների այս խումբն այդ հավատը սերմանելու համար է նաև այսօր», - ասել է ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ի գլխավոր սնորեն Ռալֆ Յիրիկյանը:

«Ցավով, Հայաստանում դեռ շատ մարդիկ կան, որ չունեն ամուր սանիք ու ամրություն համար անհրաժեշտ սարքավորումներ: Միթե կա ավելի հաճելի բան, քան սեփական հողում սեփական տուն ունենալը: Այնքան ուրախալի է ծնունդը այս մարդկանց երջանկությունը: Հույս ունեն, որ յուրաքանչյուր ֆարը, որ դրվում է կառուցվող սան հիմքում, ու յուրաքանչյուր մեխը, որ խվիվում է, ամրացնում է մեր կամքը, կառուցում ենք տուն՝ ուրեմն նաև համայնք ու հայրենիք», - ասել է Հայաստանի «Ֆուլեր Տնաշինական Կենտրոնի» նախագահ Ալեք Տոկմազյանը: ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ի ֆինանսա-

վորմամբ՝ սահմանամերձ խաչիկ գյուղում 2008թ.-ին չորս տուն է կառուցվել և վերանորոգվել: Հայաստանի տարածքում այս օրի բնակարանաշինության ծրագրով կվերանորոգվի և ավարտվի կիսացվի 40 տուն: Ծրագրի իրականացման համար ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ը 100 մլն. ՀՀ դրամի ներդրում է կատարել (2014թ.-ին՝ 55 մլն դրամ), իսկ Հայաստանի «Ֆուլեր Տնաշինական Կենտրոնը» ստանձնել է ծրագրի իրականացումը: Հաջողված համագործակցության շնորհիվ 53 ընտանիք ապահով կացարան ունի: Այս օրի եւս 40 ընտանիք կհամարի այս ցուցակը:

«Զարգացման նման դիմում էրեւանի կենդանաբանական այգին կարող է մոտ աղաքայում ներկայանալ ոչ միայն որդես լավագույնը սարածաբանում, այլև ամենաուսագրավներից մեկն աշխարհում», լրագրողների հետ հանդիպման ընթացքում ասաց Դեմոֆոսը, ով փորձագետի կարգավիճակով 2011թ.-ից մասնակցել է Երեւանի կենդանաբանական այգու ընդլայնմանը և հասակագծի մշակմանը: Աշխարհի տարբեր երկրների կենդանաբանական այգիներում սնորենի դասընթաց ձեռնարկված ծառայողները սեղի ունեցող բարեփոխումներն ու զարգացման ուղղությունը համարում է անսխալագույն:

Դեմոֆոսը նաև Ամստերդամի թագավորական կենդանաբանական այգու աշխատակից, լանդսաֆային դիզայներ Թայս դե Չեուն կենդանաբանական այգու տարածքների բացմանը ընդառաջ Երեւան էին այցելել Վայոց Ձորի բնության և մշակութային արժեքների պահպանման հիմնադրամի (FPWC) հրավերով՝ «FPWC-ն է ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ը» Երեւանի կենդանաբանական այգու համար» նախագծի ժամանակում: Թայս դե Չեուն, անդրադառնալով Երեւանի կենդանաբանական այգու ընթացիկ փոփոխություններին, նախաձեռնաբար կարեւորեց այդ բարեփոխման շնորհից, որը թույլ է տալիս շատ կենդանիների համար ստեղծել բնակարան մոտ կենդանական մայրամուտներ: Կենդանաբանական այգու սնորեն և FPWC-ի հիմնադիր Ռուբեն Խաչատրյանն իր գոհունակությունը և երախտագիտությունը հայտնեց Երեւանի ֆալոսոֆիաբանին, որի հսկայական ներդրման շնորհիվ կենդանաբանական այգին հունիսի 1-ին համրությանը կներկայանա բոլորովին այլ շեմով: Առանձնակի կարեւորվեց FPWC-ի գլխավոր գործընկեր ՎիվաՍԵԼ-ՄՏՍ-ի աջակցությունը այգու իրականացվող բարեփոխման, կրթական և բնապահպանական նախագծերին:

ԽԱՐՈՎՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒՄ Է

2015-2016 ուս. տարվա ամսական տարածքային ընդունելություն (Առկա ուսուցում, անվճար հիմունքներով, սարկեսման իրավունքով)

- 1, Ընդհանուր հոգեբանություն, հոգեբանության տեսություն և դաստիարակություն, անձի հոգեբանություն - ԺԹ.00.01 - 1ս.
 - 2, Դասավանդման և դաստիարակության մեթոդիկա /Կերպարվեստ / - ԺԳ.00.02 - 1ս.
- Ամսական տարածքային ընդունելության մրցույթին կարող են մասնակցել ոչ միայն հայաստանացի, այլև արտասահմանյան և հավասարազգի ոչ միայն մասնագետներ, այլև արտասահմանյան կազմակերպություններ, ովքեր ունեն մագիստրոսի կամ բարձրագույն կրթությամբ մասնագետի դիմում, համաձայն են մրցույթին օտար լեզվից և համակարգչից օգտվելու հմտություններ առարկայի տարածքային ստուգարի, հարթափառելով անցումային ընթացքը՝
- 1, Դիմում համալսարանի ռեկտորին՝ նշելով ընտրված մասնագիտությունը:
 - 2, Մագիստրոսի կամ բարձրագույն կրթությամբ մասնագետի դիմումի և գնահատականների ներդրի դաստիարակություն, բացառությամբ այս տարվա ժամանակահատվածների, որոնց թույլատրվում է ներկայացնել ավարտական ժողովում:
 - 3, Կարգադրության հաստատման անձնական թերթիկ, ինֆոմակետագրություն և չորս լուսանկար (3x4 չափի):
 - 4, Զեղոված աշխատանքային գրույկից (թե դիմորդն աշխատում է):
 - 5, Ուսումնական մասնագիտությունից առնվազն 20 էջի սահմաններում, մասնագիտական ամբիոնի գրավոր դրական գնահատականով:

«Բեմադրելով անբեմադրելի» ընթերցում-ընտարկումներ Զրոք Դուզլաս թատրոնում

Ամերիկայի «Դամասիական արժիստների հայկական միության» (ADAA) համագործակցությամբ երկրի խոշորագույն թատերական ընկերություններից՝ «Թատերական խմբակում» կենտրոնը (CTG) ապրիլի 28-ին Լուս Անջելեսի Զրոք Դուզլաս թատրոնում կազմակերպել է «Բեմադրելով անբեմադրելի» Բեմադրությունը իրամասնակցությունը էսթետիկան» խորագրի ներքին ընթերցում-ընտարկումների մի երեկո մասնակցությամբ հայ համայնքի և լուսանջելեսյան թատերական աշխարհի ծանաչված օտար ներկայացուցիչների: Միջոցառումը մտադրվել է Երեւանի ԿԵԿ-ի զարգացման ծրագրի սնորեն Պիեր Կառլո Տալենցին և ADAA-ի նախագահ Բիանկա Պահասոյանը: Բեմականացումը իրականացրել է Մայլի Արաբյանը: Ներկայացվել են հավանաբար Լեսլի Այվազյանի «15/15», Սեւան Պալուսյան-Պիերի «Մոռացված հաց» և Նիլ Միֆերսոնի (Լոնդոնի Ֆինթրոք թատրոնի գեղարվեստական ղեկավար) «Ցանկանում են երգելով մահանալ» դրամաներից: Դրամաները կազմում ընդգրկված են եղել Օսկարի թեկնածու Շոնրե Աղաբաբյան, Սեւ Ենդերունը, Զեն Դավիթյանը, Մայլի Այվազյանը, Կարեն Կոնդալյանը, Զիսիկյան Զեյնաբը և Գրաչ Թիթիկյանը: Մասնակցել է նաև Լեսլի Այվազյանը:

«ԱԶԳ» ՀԱՐԱԹԱԹԵՐԹ
Հրատարակչության ԻԳ Տարի
Հիմնադիր և Խոսքերակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՄԻՇ
Երեւան 0010, Հանրապետության 47
e-mail: azg@azg.am, azg2@arminco.com
www.azg.am

Գլխավոր խմբագիր
ՅԱՎՈՐ ԱՄԵՏՅԱՆ հեռ. 060 271117
Հավատարմագրված (գովազդ) հեռ. 582960, 060 271112

Լրագրողների սեկցիա հեռ. 060 271118
Հանակարգ, ծառայություն հեռ. 060 271115
Մարտի 15-ին ծառայություն հեռ. 060 271114, 010 529353
Հանակարգային ծառայություն՝ «Ազգ» թերթի

Թերթի միջոցով ամբողջական թե մասնակի արտատպումները տպագրվում են մասնակցի միջոցով, ռադիոհեռուստատեսությամբ կամ համացանցով, առանց խմբագրության գրառում համաձայնության խստի արգելում են համաձայն ՀՀ հեղինակային իրավունքի մասին օրենքի: Նիվերը չեն գրախուսում ու չեն վերադարձնում:

Չ առավ յորդանները գովազդային են, որոնց բովանդակությունը համար խմբագրությանը դասախոսական չի կրում: «AZG» Weekly Editor-in-chief H.AVEDIKIAN / phone: 374 60 271117 47 Hanrapetoutian st., Yerevan, Armenia, 0010

Լրատվական գործունեություն իրականացնող՝ «Ազգ օրաթերթ» ՍՊԸ, Երեւան, Հանրապետության 47: Պետական գրանցման վկայականի համարը՝ 04 Ա Ո 047261, տրամաբան՝ 25.02.00 ք.: Թողարկման դասախոսական, գլխ. խմբ. 3ակոր Անտիպան: Ստորագրում է՝ տպագրության 20.5.2015, գինը՝ 200 դրամ, տպագրում է՝ «Տրամաբան» հրատարակչություն տպարանում՝ Արևիկոնց 2: